

Tietosuojastrategian luominen uintiurheiluseura Cetus Espoo ry:ssä

Teresa Pentikäinen

Tekijä Teresa Pentikäinen	
Koulutusohjelma Liikunta-alan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma, YAMK	
Opinnäytetyön nimi Tietoturvastrategian luominen uintiurheiluseura Cetus Espoo ry:ssä	Sivu- ja liitesivumäärä 39 +15
<p>Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus tuli voimaan 24.5.2016. Tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25.5.2018. Tietosuoja-asetuksen vaatimukset koskevat henkilötietoja ja niiden käsittelyä myös urheiluseuroissa. Kehittämistyö koski uintiurheiluseura Cetus Espoo ry:n toimintaa ja rajoittui EU:n alueelle.</p> <p>Työn tavoitteena oli saattaa Cetus Espoon toiminta tietoturva-asetuksen vaatimalle tasolle. Pää tavoitteena oli luoda tietoturvastrategia ja tietoturvaa arvioiva dokumentti, tietotilinpäätös, jonka avulla voidaan vuosittain tehdä selvitys Cetus Espoon tietoturvan tilasta ja saada yhdistys ottamaan tietoturvan arviointi osaksi vuosittaista suunnittelua sekä kehittää eteenpäin tietoturvaan vaikuttavia käytänteitä ja toimintamalleja.</p> <p>Työ toteutettiin kartoittamalla Cetus Espoon tietoturvan tila ja saattamalla se vastaamaan EU:n tietoturva-asetuksen vaatimuksia. Alkukartoituksen jälkeen valittiin kehittämiskohteet ja tarvittavat toimenpiteet. Tietoturvan lisäkehittämistä varten toteutettiin työelämän haastatteluita. Lisäkehittämisen osana toteutettiin yhteistyötahojen kanssa toiminnan arviointia ja dokumentointia sekä sopimusmuutoksia. Kehittämistyön osana tietoturvastrategia jalkautettiin osaksi koko henkilöstön arkipäivän toimintaa. Työn toteutuminen vaati muutosjohtajuutta toimintakulttuurin muuttamiseksi. Kehittämistyö aloitettiin keväällä 2017 ja tietoturvastrategia valmistui syksyllä 2018.</p> <p>Työn osana valmistui Cetus Espoon tietoturvastrategia 2018-2020 sekä tietotilinpäätös. Kehittämistyön vaikutuksesta Cetus Espoon otti käyttöön työkalun, jonka avulla kaikki tietoturvaa koskeva materiaali on kasattu yhteen. Tietoturvastrategian avulla Cetus Espoo varmistaa tietoturvan arvioinnin vuosittain. Tietoturvallinen ajattelumalli on osa henkilöstön perehdytystä. Jatkossa urheiluseura pystyy tuottamaan tarvittavia dokumentteja kaupungin kanssa yhteistyössä toteutettujen ryhmien sopimukseen sekä osallistuessaan alihankintana tuotettujen toimintojen kilpailutukseen.</p>	
Asiasanat Tietoturvastrategia, tietoturva-asetus, tietotilinpäätös, urheiluseura	

Author Teresa Pentikäinen	
Degree programme Master's degree in sport development and management	
Title of thesis Creating a data protecting strategy to swimming club Cetus Espoo	Number of pages 39 + 15
<p>European Union General Data Protection Regulation came into effect on the 24th of May in 2016. The applying of the regulation began the 25th of May in 2018. Requirements of the data protection regulation apply also to sports clubs. This development work was done for swimming club Cetus Espoo and was narrowed to concern data protection inside EU.</p> <p>The aim of this development work was to bring Cetus Espoo to the level required by general data protection regulation. Main objective was to create data protection strategy and data balance sheet so that the level of data protection can be estimated yearly. The aim was also to bring data protection as part of yearly planning and develop common policies and practices.</p> <p>The development work was done by charting the state of data protection and bringing it to meet the standards required by EU data protection regulation. Development subjects were chosen after the charting. Development work included interviews to develop the subjects further. Further development evaluation was done with co-operation partners. This included documentation and contract modifications. As part of the development work the data protection strategy was implemented to everyday work in Cetus Espoo. This development work required implementation of change in management and work policies. This development work was started in the spring 2017 and data protection strategy was completed in the autumn 2018.</p> <p>This development work includes Cetus Espoo's data protection strategy 2018-2020 and data balance sheet. As a result of this development work Cetus Espoo now uses a software which contains all data protection material. With the help of data protection strategy Cetus Espoo ensures that data protection level is evaluated yearly. Data protecting mindset is part of the briefing of new employees. In the future, swimming club Cetus Espoo can produce necessary documents on boarding in partnerships contracts and when participating in competitive procurements.</p>	
Keywords Data protection strategy, general data protection regulation, data balance sheet, sports club	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tietosuojalainsäädännön kehitys	2
2.1	Tietosuojan yleiset käsitteet	3
3	EU tietosuojaa-asetus ja valvovan viranomaisen linjaukset.....	4
3.1	Rekisterinpitäjän velvollisuudet	4
3.1.1	Yleiset velvollisuudet	4
3.1.2	Tietosuojaroolit.....	6
3.1.3	Ilmoittamisvelvollisuus ja sanktiomenettely.....	6
3.2	Rekisteröidyn oikeudet.....	7
3.2.1	Läpinäkyvyys ja tiedonsaantioikeus	7
3.2.2	Tietojen oikaiseminen, poistaminen ja oikeus tulla unohdetuksi	8
3.2.3	Oikeus vastustaa henkilötietojenkäsittelyä ja profilointia.....	9
4	Strategian luominen	10
5	Muutosjohtaminen.....	11
6	Cetus Espoo ry:n toimintaympäristö	13
6.1	Suomalainen urheiluseuratoiminta	13
6.2	Cetus Espoo ry	14
7	Kehittämistyön tavoitteet ja vaiheet	16
8	Tarvittavat toimenpiteet tietosuojastrategian luomiseen	18
8.1	Toimenpiteet alihankkijoiden toteuttamaan toimintaan	20
8.2	Perehdytys, ohjeistukset ja viestintä.....	21
8.3	Toimenpiteet kumppaneiden kanssa toteutettuun toimintaan	23
8.4	Dokumentaatiotyökalun käyttöönotto	25
8.5	Tietoturvastrategian syntyminen	26
8.6	Tietoturvan kannalta olennaiset jatkotoimenpiteet	26
9	Tulokset	30
10	Pohdinta.....	33
	Lähteet	40
	Liitteet.....	43

1 Johdanto

Euroopan unionin uuden tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25.5.2018. Uusien säännösten tullessa voimaan Suomen olemassa oleva henkilötietolaki kumottiin. Tietosuoja-asetuksen astuessa voimaan, tuli kaikkien rekistereitä ylläpitävien päivittää tietosuoja-asiat vastaamaan uusittuja vaatimuksia (Oikeusministeriö 2017, 9.). Uuden tietosuoja-asetuksen tarkoituksena on mm. parantaa EU-kansalaisten tietosuojaa.

Tavoitteena oli kehittää Cetus Espoo ry:n toiminta asetuksen mukaiseksi. Tämä työ perustuu nimenomaan espoolaisen uintiurheiluseuran tarpeiden kartoittamiseen eikä työssä oteta kantaa henkilötietojen luovuttamiseen Euroopan unionin ulkopuolelle. Kehittämistyö sisältää useita kehitettäviä kohteita, joita on kehitetty omina kokonaisuuksinaan. Kehittämistyön kuvaus etenee asiakokonaisuuksina. Kehittämistyö sisälsi seitsemän työvaihetta. Nämä ovat alkutilanteen kartoittaminen, tarvittavien toimenpiteiden valinta, toimenpiteiden toteuttaminen, työelämän haastattelut, lisätoimenpiteiden toteuttaminen, yhteistyötahojen osallistuminen sekä tietoturvatilinpäätöksen ja tietoturvastrategian valmistuminen.

Työn toteuttamiseksi kartoitettiin Cetus Espoo tietoturvan tila ja sen jälkeen se saatettiin vastaamaan EU tietoturva-asetuksen vaatimuksia. Tavoitteena oli luoda tietoturvastrategia sekä tietoturvaa arvioiva dokumentti, tietotilinpäätös, jonka avulla voidaan vuosittain tehdä selvitys Cetus Espoon tietoturvan tilasta. Työn osana valmistui Cetus Espoon tietoturvastrategia 2018-2020. Laajempaan tavoitteena oli saada yhdistys ottamaan tietoturvan arviointi osaksi vuosittaista suunnittelua sekä kehittää eteenpäin tietoturvaan vaikuttavia käytänteitä ja toimintamalleja. Kehittämistyön haasteena oli viestiä ja jalkauttaa velvoittava asetus osaksi koko henkilöstön arkipäivän toimintaa. Kehittämistyön osana kehitettiin perehdytysmateriaalit antamaan positiivinen vaikutelman tietoturvasta. Työn toteutuminen vaati toimintakulttuurin muutosta ja muutosjohtajuutta.

Kehittämistyön tuloksena Cetus Espoolla on käytössä työkalu, jonka avulla kaikki tietoturvaa koskeva materiaali on kasattu yhteen. Cetus Espoolla on käytössä vuosittainen tietotilinpäätös ja tietoturva-asiat ovat osa vuosittaista toiminnansuunnittelua ja -arviointia. Tietoturvastrategia on osa seuran toimintastrategiaa. Tietoturvastrategian mukaisesti tietoturva on kiinteä osa henkilöstön perehdyttämistä. Cetus Espoo tulee jatkossa tarvitsemaan tietoturvan tilaa kuvaavia dokumentteja muun muassa Espoon kaupungin ulkoistamien toimintojen kilpailutuksen yhteydessä.

2 Tietosuojalainsäädännön kehitys

Toisen maailman sodan jälkeen perustettiin Euroopan neuvosto (EN), jonka tavoitteena oli saattaa Euroopan maat yhteen demokratian, ihmisoikeuksien, sosiaalisen kehityksen ja oikeusvaltion edistämiseksi. EN hyväksyi vuonna 1950 Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) tätä tarkoitusta varten. Sopimus astui voimaan vuonna 1953. (Käsikirja Euroopan tietosuojaoikeudesta 2014, 14.)

Euroopan neuvoston jäsenvaltioilla on velvollisuus noudattaa Euroopan ihmisoikeussopimusta. EIS onkin nyt osa kaikkien EN:n jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Tämä velvoittaa jäsenvaltioita noudattamaan EIS:n määräyksiä. (Käsikirja Euroopan tietosuojaoikeudesta 2014, 14.)

EIS:n 8 artiklassa on turvattu oikeus henkilötietojen suojaan. Siinä taataan oikeus yksityis- ja perhe-elämään, kotiin ja kirjeenvaihtoon kohdistuvaa kunnioitusta ja määrätään ehdot, joilla voidaan rajoittaa tätä oikeutta (Euroopan ihmisoikeussopimus). Yksilön oikeus saada tietää, että hänestä on tallennettu tietoja ja oikeus korjata tietoja on vahvistettu yleissopimuksessa. Näitä yleissopimuksessa asetettuja oikeuksia voidaan rajoittaa vain, jos välttämätön etu sitä edellyttää. Tämän tyyppinen asia voi olla valtion turvallisuus tai puolustus. Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat ratifioineet yleissopimuksen 108. (Käsikirja Euroopan tietosuojaoikeudesta 2014, 16.)

Euroopan parlamentin ja neuvoston 24.10.1995 antama direktiivi, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta, on EU:n pääasiallinen oikeudellinen väline tietosuojan alalla. Tietosuojalainsäädäntöä oli tarkoitus yhdenmukaistaa tietosuojadirektiivillä kaikkien jäsenvaltioiden osalta. (Tietosuojadirektiivi 95/46/EC, 1.)

Nopean tekniikan kehityksen ja globalisaation huomioimiseksi, Euroopan komissio ehdotti 25.1.2012 tietosuojan uudistuspakettia todeten, että voimassa olevia lainsäädäntöjä oli ajantasaistettava (Käsikirja Euroopan tietosuojaoikeudesta 2014, 21.). Kun yleinen tietosuojasetus tuli voimaan 24.5.2016, uudistui EU:n tietosuojalainsäädäntö. Tietosuojasetukselle annettiin kahden vuoden siirtymäaika ja sitä sovellettiin 25.5.2018 alkaen. (Oikeusministeriö 2017, 9.)

2.1 Tietosuojan yleiset käsitteet

Tietosuoja-asetukseen liittyy lainomaista terminologiaa ja käsitteitä. Tietosuoja-asetuksen englanninkielinen nimi on General Data Protection Regulation. Tämä lyhennetään GDPR.

KÄSITTEET

Tämän työn kannalta olennaisten käsitteet ovat:

- Henkilötiedolla tarkoitetaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja.
- Rekisteröidyllä tarkoitetaan luonnollista henkilöä.
- Käsittelyllä tarkoitetaan mitä tahansa toimintoa, joka kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin.
- Rekisterillä tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa.
- Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä tai muuta tahoa, joka yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.
- Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan henkilöä, joka käsittelee tietoja rekisterinpitäjän lukuun.
- Kolmannella osapuolella tarkoitetaan tahoa tai henkilöä, jolla on oikeus käsitellä henkilötietoja rekisterinpitäjän välittömän vastuun alaisena. (EU 2016/679, L119/33-34.)

3 EU tietosuoja-asetus ja valvovan viranomaisen linjaukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 käytetään henkilötietojen rekisteröintiä koskien unionin alueella. Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan, näin ollen luonnollisten henkilöiden suojele henkilötietoja käsiteltäessä katsotaan perusoikeudeksi. (EU 2016/679, L119/1, 5.)

Henkilötietojen käsittely tulisi suunnitella siten, että se palvelee ihmisiä. Kyseinen asetusta koskeekin luonnollisia eläviä henkilöitä, ei oikeushenkilöitä. Henkilötiedot tulisi kerätä vain tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Kerätyn tiedon olisi oltava olennaisia ja rajoitettava siihen tarkoitukseen, mitä varten ne kerätään. Henkilötietoja ei tulisi kerätä, jos tarkoitus ei edellytä tunnistettavuutta. Henkilötiedot tulisi säilyttää muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa vain niin kauan kuin on tarpeen. Henkilötietoja tulisi suojata asianmukaisesti ja käsitellä lainmukaisesti. (EU 2016/679, L119/2, 3, 5, 7, 9, 35, 36.)

Jotta tietoturvan tasoa voisi arvioida, asetuksessa kannustetaan ottamaan käyttöön tietosuojaan koskevia sertifiointimekanismeja sekä tietosuojasinettejä ja -merkkejä. Tämän tulisi olla vapaaehtoista ja helposti saatavilla. (EU 2016/679, L119/58-59.)

3.1 Rekisterinpitäjän velvollisuudet

EU tietoturva-asetuksessa rekisterit ovat rekisterinpitäjän vastuulla. Rekisterinpitäjän tulee olla tietoinen velvollisuuksistaan ja pystyä osoittamaan, että velvollisuudet ovat hoidettu asianmukaisesti. Tietoturva-asetuksessa suositellaan käyttämään joko komission tai valvontaviranomaisen hyväksymiä vakiolausekkeita tai sopimusmalleja. Rekisterinpitäjiä suositellaan tekemään käytännösäännöt, miten henkilötietoja missäkin tilanteessa käsitellään ja kuinka toimitaan tietomurtotilanteessa. (EU 2016/679, L119/14, 36, 50, 56, 57.)

Työehtosopimukseen voidaan kirjata erityissäännöksiä työntekijöiden henkilötietojen käsittelystä työsuhteen yhteydessä (EU 2016/679, L119/38, 84.). Näillä säännöksillä turvataan lakisääteisten työntekijöiden velvollisuuksien toteutuminen. Näitä ovat esimerkiksi työntekijää koskien tietojen lakisääteiset säilytysajat (Finlex 2000, 4.).

3.1.1 Yleiset velvollisuudet

Rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset toimenpiteet, jotta EU tietoturva-asetusta voitaisiin noudattaa, esimerkiksi tietoja salaamalla. Rekisterinpitäjän tulisi pystyä

osoittamaan, että EU asetuksen määräyksiä on noudatettu. Toimenpiteitä tulisi tarkastaa ja päivittää tarvittaessa. (EU 2016/679, L119/9, 16, 36, 47, 51.)

Rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan, että suostumus käsitellä henkilötietoja on tullut rekisteröidyltä. Rekisterinpitäjän tulisi mahdollisimman hyvin pystyä varmistamaan rekisteröidyn henkilöllisyys, kun rekisterinpitäjä saa toiveen tietoja muuttamisesta tai poistamisesta. (EU 2016/679, L119/7, 8, 11, 12, 37.)

Rekisterinpitäjän velvollisuus on arvioida millainen riski voi kohdistua rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin tietojen käsittelystä. Arviossa tulisi määritellä riskin todennäköisyys ja vakavuus. Rekisterinpitäjän tulisi myös arvioida kuinka suuri riski rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin voi kohdistua, mikäli tietoon murtaudutaan. Tästä syystä EU asetuksessa edellytetään rekisterinpitäjää päättämään tarpeen mukaan, kuinka kauan tietoa tarvitsee säilyttää. Tieto tulisi poistaa heti, kun sitä ei enää tarvita. Rekisterinpitäjän tulisi myös arvioida olisiko tietoa syytä ns. pseudonymisoida, eli saattaa muotoon, jossa henkilöitä ei voi tunnistaa tai tietoa ei voi enää yhdistää tiettyyn rekisteröityyn. (EU 2016/679, L119/7, 15, 17, 52, 53, 85.)

Rekisteritietoja kerätessä tulee käydä ilmi rekisterinpitäjän identiteetti ja yhteystiedot, rekisteritietojen käsittelyn tarkoitukset ja käsittelyn oikeusperuste. Lisäksi tulisi kertoa luovutetaanko tietoja eteenpäin. Tällöin tulee kertoa mitä tietoja luovutetaan ja mihin tarkoitukseen. Jos rekisterille on määritelty aika, kuinka kauan tietoja säilytetään, tulisi tämä käydä ilmi rekisteröitymisen yhteydessä. Jos säilytys aikaa ei ole tarkkaan määritelty, tulisi ilmoittaa, mitkä ovat ajan määrittämiskriteerit. Mikäli henkilötietoja saadaan jostain muualta, kuin rekisteröidyltä itseltään, tulee varmistaa, että rekisteröidylle on ilmoitettu hänen oikeuksistaan sekä tieto kenelle henkilötiedot on luovutettu. (EU 2016/679, L119/12, 40-43.)

Jos yrityksellä tai järjestöllä on 250 työntekijää tai enemmän, tulisi rekisterinpitäjän ylläpitää selostetta vastuullaan olevista käsittelytoimista. Selosteessa tulee käydä ilmi mm. yhteystiedot, käsittelyn tarkoitus ja kuvaus rekisteröidyistä ryhmistä. Rekisterinpitäjän tulisi tehdä asianmukaiset toimenpiteet estääkseen luvattoman pääsyn rekistereihin tai niiden käsittelyyn käytettyihin laitteistoihin ja ohjelmiin. (EU 2016/679, L119/7, 50-51.)

3.1.2 Tietosuojaroolit

Rekisterinpitäjän vastuulla on henkilötietojen käsittelijöiden kouluttaminen ymmärtämään henkilötietojen käsittelyn periaatteet ja vastuut. Mikäli henkilötietoja on luovutettu eteenpäin, tulisi sopimuksella varmistaa, että kaikki henkilötietojen käsittelijät toimivat dokumentoitujen ohjeiden mukaisesti. (EU 2016/679, L119/16, 49, 52.)

Rekisterinpitäjän tulisi sopimuksella varmistaa, että niin omat kuin kolmannen tahon rekisterinkäsittelijät noudattavat salassapitovelvollisuutta. Samalla vahvistetaan henkilötietojen käsittelyn kohde, kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus sekä henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät sekä rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet. Rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän tulisi ylläpitää rekisteriä vastuullaan olevista käsittelytoimista. (EU 2016/679, L119/16, 49.)

Rekisterinpitäjällä tulee olla edustaja, nimetty henkilö, joka vastaa tietoturvakysymyksiin. Tietosuojavastaava on nimitettävä julkishallinnon puolella, tai jos rekisterinpito on laaja-alaista (EU 2016/679, L119/49, 55.). Rekisterinpidon laaja-alaisuus jää rekisterinpitäjän itsensä arvioimaksi, kunnes siitä saada oikeuden päätös tai tietosuojaneuvosto antaa suosituksen aiheesta.

Valtakunnallisen tietosuojaneuvoston tulisi antaa suuntaviivoja asetuksen toteuttamiseen. Valvontaviranomaisen tulisi antaa suosituksia käytettävistä vakiolausekkeista sekä tehdä esimerkiksi valituslomake, jota käytetään tehtäessä valitus valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomaisen tulisi laatia luettelo niistä käsittelytoimien tyypeistä, joiden yhteydessä vaaditaan vaikutustenarviointi, tai luettelo milloin vaikutustenarviointia ei tarvita. (EU 2016/679, L119/20, 23, 26, 53.)

3.1.3 Ilmoittamisvelvollisuus ja sanktiomenettely

Rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle välittömästi, jos henkilötietoihin murtaudutaan, mikäli tietoturvaloukkaus aiheuttaa todennäköisesti korkean riskin henkilön vapauksille ja oikeuksille. Rekisterinpitäjän on myös ilmoitettava tietoturvaloukkauksista valvontaviranomaiselle. Molemmille tulisi ilmoittaa tietoturvaloukkauksen luonne, millainen riski tästä on voinut syntyä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille sekä mihin toimenpiteisiin on ryhdytty ja mitä toimenpiteitä suositellaan. Rekisteröidylle ilmoitus tulee tehdä ilman viivytystä, valvontaviranomaiselle ilmoitus on tehtävä 72h kuluessa siitä, kun tietomurto on havaittu. Kaikki tietoturvaloukkaukset tulee dokumentoida. (EU 2016/679, L119/17, 52.)

Rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän on korvattava rekisteröidylle vahingot, jotka ovat aiheutuneet asetuksen vastaisesta tietojenkäsittelystä. Vain, jos rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä voi osoittaa, ettei ole vastuussa kyseisestä vahingosta, voidaan heidät vapauttaa korvausvällisuudesta. Henkilötietojen käsittelijä on vastuussa vahingosta vain, jos ei ole noudattanut nimenomaisesti käsittelijöille osoitettua velvoitetta, tai jos on toiminut rekisterinpitäjän ohjeistuksen ulkopuolella tai vastaisesti. (EU 2016/679, L119/27, 81.)

Mikäli asetusta ei noudata tai sitä rikkoo, voi siitä seurata hallinnollisia sakkoja. Rikkomuksesta riippuen voidaan sakon sijaan antaa myös huomautus. Jäsenvaltiot voivat määrätä asetuksen rikkomisesta aiheutuvat rikosoikeudelliset seuraamukset. Sakkojen määrääminen tulee olla oikeasuhteista, mutta sen tulisi olla tehokas ja varoittava. Asetus antaa mahdollisuuden jopa 20 000 000 € sakkojen määräämiselle. (EU 2016/679, L119/27, 28, 82, 83.)

3.2 Rekisteröidyn oikeudet

Rekisteröidylle tulee kertoa hänen oikeuksistaan rekisteröitymisen yhteydessä selkeästi ja tiiviisti kerrottuna. Hänen suostumuksensa henkilötietojen käsittelyyn tulee olla kirjallinen tai suullinen, josta käy selvästi ilmi vapaaehtoinen, yksilöity, tietoinen ja yksiselitteinen tahdon ilmaisu hyväksyä henkilötietojen käsittely yksilöityä tarkoitusta varten. Tähän kelpaa ruudun rastittaminen vierailtaessa verkkosivustolla. Jos henkilötietojen käyttötarkoituksia on useita, tulee niille kaikilla antaa suostumus. Suostumus ei voi olla automaattinen vaan se pitää erikseen vahvistaa jollakin toimenpiteellä. Suostumus on lain voimainen, jos sen on antanut vähintään 16-vuotta täyttänyt. Alle 16-vuotiaan osalta suostumus tulee olla lapsen vanhempainvastuunkantajalta. (Jäsenvaltio voi säätää ikärajan 13-vuoteen asti.) (EU 2016/679, L119/6, 7, 37.)

Rekisteröidyllä on oikeus, ettei hänen henkilökohtaisia ominaisuuksiaan arvioida yksinomaan automaattisesti siten, että tämä johtaisi toimenpiteisiin (EU 2016/679, L119/14.). Tällaista automaattista arviointia voisi olla esimerkiksi tietyllä alueella asuville ja tietyn ikäisille lähetettävä mainos.

3.2.1 Läpinäkyvyys ja tiedonsaantioikeus

EU asetuksessa edellytetään, että rekisteröidylle tarkoitetut tiedot ovat ymmärrettäviä, tiiviisti kirjoitettua ja niiden tulisi olla helposti saatavilla. Asetuksessa painotetaan, että tiedot

on kirjoitettava yksinkertaisella kielellä ja tarvittaessa havainnollistettava. Tämä on erityisen tärkeää, jos rekisteröity on lapsi. EU asetuksessa suositellaan, että tällaiset tiedot löytyvät sähköisesti esimerkiksi internet -sivustolta. (EU 2016/679, L119/7, 11.)

Tiedonsaantioikeus tarkoittaa myös, että rekisteröidylle on ilmoitettava henkilötietojen käsittelystä ja käsittelyn tarkoituksista. On myös kerrottava, onko pakko antaa henkilötietoja ja mitä kieltäytymisestä seuraa. Henkilötietoja kerättäessä on kerrottava, jos henkilötietoja luovutetaan eteenpäin. Samalla on kerrottava mitä tietoja, mihin tarkoitukseen ja kenelle tietoja luovutetaan. (EU 2016/679, L119/12, 41, 43.)

Jos lupaa tiedon välittämiseen tai kyseisellä tavalla käsittelyyn ei ole rekisteröidyltä tiedon keräämisen yhteydessä pyydetty, tulee lupa pyytää ennen tiedon siirtoa tai tiedon käsittelyä. Samalla tulee selvittää mitä tietoa siirretään tai käsitellään, ja mitä seuraamuksia tällä on. Rekisteröidyltä on pyydettävä erikseen lupa markkinointia varten tiedon keräämisen yhteydessä. Mikäli tietoa profiloidaan jotenkin, tulee tämänkin kertoa, ja selvittää mitä seuraamuksia profiloinnilla on. (EU 2016/679, L119/12, 13, 14.)

Rekisteröity voi myös pyytää henkilötietojensa siirtämisen järjestelmästä toiseen, jos käsittely on teknisesti mahdollista tehdä automaattisesti (EU 2016/679, L119/13, 45.). Tämä vaatisi toimintojen ja ohjelmien yhtenäistämistä.

3.2.2 Tietojen oikaiseminen, poistaminen ja oikeus tulla unohdetuksi

EU asetuksessa nostetaan esille näkökulma, että rekisteröidyn henkilötietoihin oikeus on rekisteröidyllä. Tämä tarkoittaa, että rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy henkilötietoihin, joita häneltä on kerätty. Tämän pitäisi olla vaivatonta ja onnistua kohtuullisin väliajoin. EU asetuksessa toivotaan mahdolliseksi tarjota rekisteröidylle etäpääsy suojattuun järjestelmään, jossa hän näkisi häneltä kerätyt henkilötiedot. Jokaisella rekisteröidyllä on oikeus saada oikaista häntä koskevat epätarkat ja virheelliset henkilötiedot. Jos tietoa on luovutettu eteenpäin, tulisi tieto oikaista myös näissä rekistereissä. (EU 2016/679, L119/9, 12, 43, 45.)

Jokaisella rekisteröidyllä tulisi olla oikeus saada poistettua rekisteröidyt henkilötiedot rekisteristä. Tämän jälkeen hänen tietojaan ei saisi käsitellä siinä tarkoituksessa mihin ne on kerätty tai muussakaan tarkoituksessa. Tämä on erityisen tärkeää, jos luvan henkilötietojen käsittelyyn on antanut lapsi. Tietojen poistaminen tulee tapahtua myös kaikista niistä rekistereistä, joihin tietoa on luovutettu eteenpäin. Kiellon jälkeen ei tulisi olla jäljellä kopi-

oita tai jäljennöksiä tiedoista. Asetuksessa suositellaan määräaikojen asettamista henkilö-tiedoille, jonka jälkeen tiedot poistetaan automaattisesti. Mikäli tällainen määräaika on asetettu, siitä tulisi tiedottaa rekisteröitymisen yhteydessä. (EU 2016/679, L119/7, 12, 13, 41, 43, 44.)

EU asetuksessa suositellaan, että henkilötietojen käsittelyä voisi rajata, jolloin vain valit-tuja tietoja käsitellään. Näin tehtäessä tulisi käsittelyn rajoittaminen kertoa rekisteröidylle mahdollisimman selkeästi. Tiedot voidaan muuttaa sellaiseen muotoon, ettei henkilö ole enää tunnistettavissa, esimerkiksi numeraaliseksi tiedoksi tilastointia varten. Rekisteröidyn on pystyttävä kieltämään maksutta ja milloin tahansa, henkilötietojensa käytön suoramark-kinointiin. (EU 2016/679, L119/13, 15, 36, 45.)

Henkilötietojen muuttamiseen tai poistamiseen on poikkeuksia esimerkiksi työnantajavel-vollisuuksien toteuttamisen yhteydessä (EU 2016/679, L119/38, 84.). Työnantajavelvolli-suudet tulee pystyä toteuttamaan, jolloin tarpeellisia tietoja ei voida poistaa työnantajan rekisteristä. Esimerkiksi verottajalle pitää pystyä antamaan henkilötietoja.

3.2.3 Oikeus vastustaa henkilötietojenkäsittelyä ja profilointia

Rekisteröidyllä on oikeus, milloin tahansa, perua suostumus henkilötietojensa käsittelyyn tai luovuttamisesta eteenpäin. Suostumuksen peruminen tulisi olla yhtä helppoa kuin suostumuksen antaminen. Rekisteröidylle on kerrottava mitä seuraamuksia suostumuk-sen perumisella on. (EU 2016/679, L119/10, 12, 37.)

Rekisteröity voi vaatia henkilötietojen käsittelyn rajoittamista, jos rekisteröity kiistää henki-lötietojen paikkansapitävyyden, rekisterinpitäjä ei tarvitse enää kerättyjä henkilötietoja tai käsittely on lainvastaista. Viimekädessä rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontavi-ranomaiselle virheellisestä toiminnasta (EU 2016/679, L119/43, 44.).

Profiloinnilla arvioidaan ihmisen henkilökohtaisia ominaisuuksia automaattisesti tehtynä. Profilointia on esimerkiksi taloudelliseen tilanteeseen, henkilökohtaisiin mieltymyksiin, kiin-nostuksen kohteisiin tai sijaintiin liittyvien asioiden analysointia. (Tietosuojavaltuutetun toi-misto 2018.). Mikäli henkilötietojen käsittelyssä on tarkoitus tehdä profilointia, tulisi tästä erikseen kertoa rekisteröidylle. Profiloinnissa tulisi käyttää asianmukaisia matemaattisia ja tilastollisia menetelmiä. Rekisteröidyllä on oikeus kieltää henkilötietojensa käyttö profiloin-titarkoituksiin. (EU 2016/679, L119/12, 13, 14.)

4 Strategian luominen

Strategialla tavoitellaan kilpailullista etua. Strategian tehokkuus ja jalkauttaminen riippuvat organisaation strategisista kyvyistä, joita ovat paitsi strategisten tavoitteiden määrittely myös strategisten suunnitelmien luominen ja saattaminen käytäntöön strategisella johtamisella (Armstrong & Baron 2002, 28-29.). Strategia pitää sisällään vision, mission ja kertoo, kuinka se tavoitetaan. Strategia on yksinkertainen asia, joka kertoo mihin menemme, miksi juuri sinne ja miten. Hyvä strategia muun muassa helpottaa päätöksentekoa ja inspiroi. (Åhman & Runola 2006, 25.)

Parhaimmillaan strategia on yksinkertaistettu ja jokainen osaa kertoa, miten toteuttaa strategiaa työssään. Työntekijöiden tulisi ymmärtää, miksi organisaatio on olemassa (Åhman & Runola 2006, 26.). Strategia kuvataan usein loogiseksi askel kerrallaan eteneväksi asiaksi, jonka lopputulema on muodollinen lausunto, joka on määritelty opas organisaation pitkäaikaisen tavoitteen saavuttamiselle. (Armstrong & Baron 2002, 33.)

Arvot ovat tärkeä osa strategiaa. Arvojen mukaisesti toteutetaan strategiaa. Hyvän työku-
tuurin edellytys on innostus, sekä halu toimia oman mielensä ja strategian mukaan. Tunnelma toimii strategian polttoaineena, siinä on kyse ihmisistä, heidän asenteitaan ja ajattelutavoista. (Åhman & Runola 2006, 71, 86, 102.)

Esimiesten yhdessä johdon kanssa tulee nähdä strategian toteuttaminen tärkeimpänä asiana organisaatiossa. Rohkeutta ja samaa asennoitumista tarvitaan myös keskijohdolta, jonka tehtävänä on kannustaa tiimejä. Ryhmän johtajan tehtävä on esimerkiksi johtaminen (Åhman & Runola 2006, 124, 137.). Li (Li 2010, 157.) painottaa, että avoimen strategian suunnittelussa pitää haastavista asioista tehdä kaikkien ongelma, kaikkien mahdollisuus.

Teoriassa strategian tekemisen voi jakaa kymmeneen kohtaan. Ensin määritellään organisaation tehtävä, sitten asetetaan tavoite. Näiden jälkeen suoritetaan erilaisia analyyseja, jotka kertovat nykyisestä tilasta ja ympäröivästä tilanteesta. Analyysien jälkeen valitaan vahvuudet sekä avaintekijät. Näiden jälkeen valitaan organisaation suunnitelma tavoitteiden saavuttamiseksi. Luotu strategia sisällytetään olemassa oleviin strategioihin. Sen jälkeen jalkautetaan strategia. Lopuksi seurataan strategisten suunnitelmien toteutumista sekä tarvittaessa muutetaan tai uusitaan strategiaa. Armstrong ja Baron kuitenkin huomauttaa, että tämä kaava ei toimi näin yksinkertaisesti todellisessa elämässä. (Armstrong & Baron 2002, 33-34.)

5 Muutosjohtaminen

Tärkeää strategian saattamisessa elämään, on luoda yhteinen näkemys, joka antaa kaikelle toiminnalle selvän suunnan (Alahuhta 2015, 51.). Cetus Espoon toimintakulttuuri on kehittyvä ja toimintaa pyritään parantamaan vuosittain. Russell-Jones painottaakin, että muutokset tulisi tehdä tavalla, joka on mahdollisimman lähellä organisaation toimintatapoja (Russell-Jones 1995, 39.).

Hamel muistuttaa, että oppimiskokemuksilla on paljon enemmän painoarvoa, jos ne syntyvät yhteisistä kokemuksista (Hamel 2007, 212.). ”Johtajan työtä on luoda merkitys työlle alkutarinalla, arjen tarinalla ja tulevaisuuden tarinalla” (Rauhala & Virtanen 2014, 158). Nykypäivänä ei enää mietitä johtajaa vaan pikemminkin johtajuutta. Johtajuudessa tärkeää on vuorovaikutus. Vuorovaikutuksessa tärkeää on kuunnella, ottaa muut osaksi tarinankerrontaa. Tarinalla saadaan esiin tunteita ja tunteet johtavat tekoihin. (Rauhala & Virtanen 2014, 159.)

Tietoturvallinen toiminta on osa jokaista työtehtävää, joten sen valvonta ja kontrollointi ei voi olla vain johdon asia. Muutoksessa tärkeää onkin saada asian kontrollointi jokaisen työntekijän asiaksi. Li tuo esiin, että useimmiten kontrollista ei luovuta vaan sitä siirretään. Jotta työntekijät osaisivat toimia parhaalla mahdollisella tavalla, on tärkeään tiedottaa mihin lopputulokseen pyritään. Li kertoo myös haastatteluissa tulleen esille, että tiedottamalla tavoitteet ja arvot kaikille organisaatiossa ja sen jälkeen antamalla kontrolli työntekijöille, he toimivat oikein. Vaikka asiaa johdetaan esimiesten ja johdon toimesta, tulee muutokseen suhtautua vastuun vaatimisen lisäksi asiana, jossa virheitäkin voi sattua. Lin mukaan viisi sääntöä avoimessa johtajuudessa ovat seuraavat. Kunnioita, että asiakkaillasi ja työntekijöilläsi on valta, jaa jatkuvasti tietoa luottamuksen rakentamiseksi, hoivaa uteliaisuutta ja nöyryyttä, vaadi vastuuta avoimuudessa, anna anteeksi epäonnistuminen. (Li 2010, 11, 14.-15, 21.)

Muutosjohtamisessa tulee huomioida, että jokainen kokee muutoksen eri tavoin henkilökohtaisesti sekä organisaation eri osissa. Onnistuakseen kaikkien tulee sitoutua projekteihin (Russell-Jones 1995, 29-30.). Työntekijät pyrkivät omassa työssään parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Heille syntyy työssä sosiaalisia kontakteja asiakkaisiin ja harrastajiin. Perustelu kohdella asiakkaan tietoja erityisen hyvin on tärkeää kaikille. Tämän johtajuuden kautta syntyi laaja yhteisymmärrys muuttaa toimintatapoja. Hamel toteaa, että ihmiset muuttuvat sen puolesta, mistä välittävät (Hamel 2007, 172.). Li tuo esiin näkökulman, jossa avoin viestintä palauttaa kontrollia. Vaikka tuntuukin vaiston vastaiselta, niin

teko kannustaa ihmiset mukaan keskusteluun ja saattamalla heidät hyväksymään, että heillä on valta, voidaan vähentää negatiivista käyttäytymistä (Li 2010, 8.-9.).

6 Cetus Espoo ry:n toimintaympäristö

Useimmat lainsäädännön vaatimukset koskettavat myös yleishyödyllisiä yhdistyksiä, kuten urheiluseuroja, siinä missä yrityksiäkin. Verottajan näkökulmasta lainsäädännössä on ero yhdistysten ja yritysten välillä, mutta tietoturvan osalta eroa ei ole. Urheiluseuratoiminnalla onkin erityinen rooli suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhteiskunnan kehittyessä myös suhtautuminen ja vaatimukset urheiluseuroihin muuttuvat.

6.1 Suomalainen urheiluseuratoiminta

Säätyläisten ja kansan liikunta loivat edellytykset liikunnan laajemmalle organisoitumiselle. 1800-luvun puoliväliin tultaessa olivat suomalaista liikuntakulttuuria laajentaneet myös kylpyläkulttuurin kehitys, sotalaitoksen fyysinen kasvatus, uimaopetuksen aloittaminen sekä koululaitokseen kulkeutuneet pedagogiset virtaukset (Laine 1992B, 101.). Vuoden 1900 noin 300 seuraa edustivat 12 urheilumuotoa (Hentilä 1992b, 134.). Suomen Uimaliitto perustettiin vuonna 1906. Liiton tavoitteena oli edistää ja yhdenmukaistaa uintiopetusta Suomessa (Suomen Uimaliitto 2016).

Kunnallisen liikuntatoimen kehittymisellä oli oma vaikutuksensa liikunnan organisoitumiseen. Uimahalleja alettiin rakentamaan kaupunkeihin 1950-luvulla (Ilmanen 1995, 265-266.). Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto (SUH) perustettiin vuonna 1956. SUH on koulutus- ja valistusorganisaatio, jonka perustehtävänä on uimataidon, vesiturvallisuuden ja näihin liittyvien olosuhteiden edistäminen (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto 2018).

Valtiovalta on pyrkinyt vaikuttamaan seurakentän toimintaa seurojen toiminnan kehittämiseen liittyvillä hankkeilla (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25, 25.). Urheiluseurojen lähimenneisyydessä on nähtävissä erikoistumista. 2010-luvulla valtaosa suomalaisista urheiluseuroista on keskittynyt yhteen tai kahteen lajiin (Turpeinen, Jaako, Kaanpää & Hakamäki. 2011, 30.).

Urheiluseuratoiminnan johtaminen on sekoitus työsuhteessa sekä vapaaehtoistyössä olevien johtamista. Tämä suuntaus on yleistynyt koko Suomessa. Urheiluseuratoiminnan luonteeseen vaikuttaa osaltaan palkatun henkilökunnan määrän kasvu vapaaehtoisten rinnalla. Ihmisten erilaiset tarpeet näyttävätkin muuttaneen seuratoimintaa (Kokkonen 2013, 246.). Eurobarometrin mukaan vapaaehtoistyötä suomalaisista teki liikunnan parissa 11%, kun eurooppalainen keskiarvo on 6%. Vuoden 2013 lopusta neljässä vuodessa suomalaisten vapaaehtoisuus oli kuitenkin pudonnut kaksi prosenttiyksikköä. Seurojen vastaa-

jjista 60% vuoden 2016 aineistossa arvioi, että vapaaehtoisten löytäminen seuran toimintaan on vaikeampaa kuin ennen. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25, 63, 65.)

Seuratyöhön ammattilaisten palkkaaminen tuntuu yleistyvän. Ennen kaikkea seurojen toiminnolle asetettujen vaatimusten ja vapaaehtoispotentiaalin epäsuhdasta syntyy paine ammattimaistumiselle (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25, 24.).

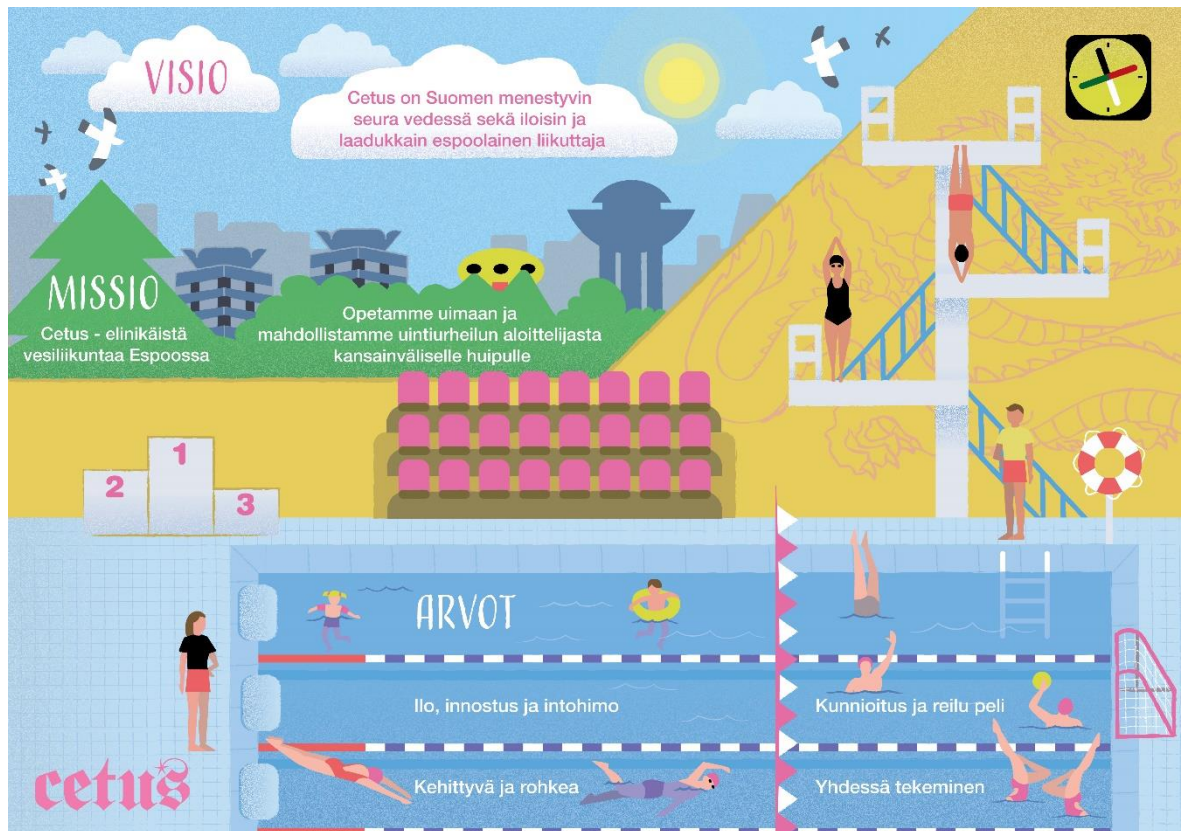
Painetta palkata seuroihin työntekijöitä ovat aiheuttaneet hankaluudet vapaaehtoistoimijoiden löytämisessä, heidän lyhytaikainen sitoutumisensa sekä kasvavat odotukset ja vaatimukset seurojen toiminnalta ja toiminnan laadulta. Urheilussa on myös sisäänrakennettu ajatus pyrkiä parempaan ja tämä on omiaan viemään kehitystä ammattimaisempaan suuntaan. Vuonna 1986 päätoimisia palkallisia työntekijöitä seuroissa oli koko maassa noin 1 500 eli noin seitsemässä prosentissa seuroista. Vuoden 2016 aineistossa työntekijöitä oli noin 5 100 eli noin 21% seuroista. Osa-aikaisia työntekijöitä vuoden 2016 aineiston mukaan oli yli 28 000 (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25, 67, 103.). Pitkäjänteinen sitoutuminen seuratoimintaan on vähentynyt viimeisimmän kymmenen vuoden aikana ja samalla on vahvistunut kuluttajamainen käyttäytyminen (Pekka-Heikkala 2007, 27-28.).

6.2 Cetus Espoo ry

Cetus Espoo ry on Suomen suurin uimaseura. Cetus Espoo perustettiin marraskuussa 2004 nimellä Uinti Espoo – Esbo Sim ja toiminta alkoi 1.1.2005. Uinti Espoo ry:n perustivat Laaksolahden Viri, Tapiolan Uimarit, Espoon Uimaseura ja Simmis Esbo. Seurojen varsinainen toiminta siirtyi Uinti Espoon toteutettavaksi, vaikka osa seuroista jatkoi perinneyhdistyksinä.

Seuralla on tänä päivänä yli 10 000 kurssijäsentä vuosittain, noin 450 kilpaurheilijaa, 150 työntekijää, joista hieman alle 40 päätoimisia sekä reilu 300 vapaaehtoistyöntekijää. Cetus Espoon vuosibudjetti on n. 3,6 miljoonaa euroa. Seuran toiminta on laajaa ja monimuotoista. Cetus Espoossa voi harrastaa kaikkia Suomen Uimaliiton alaisia lajeja. Kilpatasolla Cetus Espoota voi edustustaa uinnissa, vesipallossa ja taitouinnissa. Tämän lisäksi Cetus Espoossa voi harrastaa mm. Sukeltajaliiton alaisia lajeja, kuten vapaasukellusta ja snorkkelisukellusta. Cetus Espoon visio onkin olla Suomen menestyvin seura vedessä sekä iloisin ja laadukkain espoolainen liikuttaja. Cetus Espoon missio on kerrottu kahdella lauseella. Cetus – elinikäistä vesiliikuntaa Espoossa. Opetamme uimaan ja mahdollistamme uintiurheilun aloittelijasta kansainväliselle huipulle. Cetus Espoon arvot ovat ilo, innostus

ja intohimo, kunnioitus ja reilu peli, kehittyvä ja rohkea sekä yhdessä tekeminen. Cetus Espoon visio, missio ja arvot ovat nähtävillä kuvassa 1.

Kuva 1. Cetus Espoo strategia 2018-2020

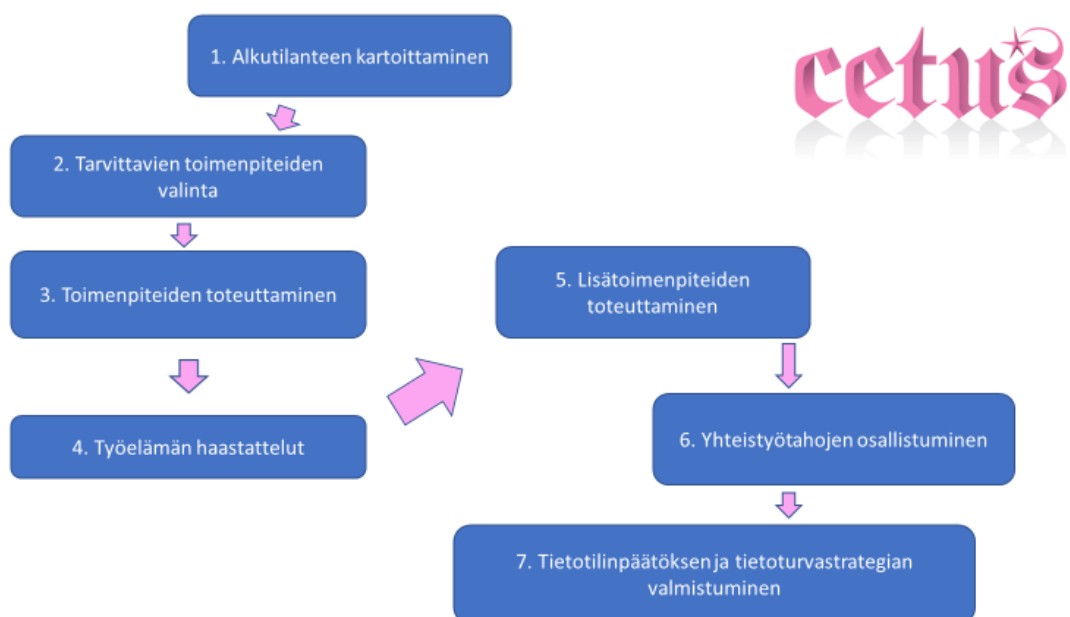
Cetus Espoon toiminnassa kilpailujen organisoinnissa sekä joukkueenjohtajina toimii vapaaehtoisia, muissa tehtävissä on palkattuja työntekijöitä. Cetus Espoolla on päätoimisessa työsuhteessa 36 työntekijää. Ammattimaistumisen myötä kaikilla Cetus Espoon päätoimisilla työntekijöillä on ammattitutkinto tai he ovat oppisopimuksella suorittamassa tutkintoa.

Cetus Espoo tekee vuosittain tiivistä yhteistyötä muun muassa Espoon kaupungin kanssa. Cetus Espoo toteuttaa ostopalveluna alakoulujen uimaopetusta sekä erilaisin yhteistyösopimuksin uimakouluja, iltapäiväkerhotoimintaa, matalan kynnyksen aikuisten uimaopetusta ja työikäisen vesijumppia sekä muita yksittäisiä toimintoja.

7 Kehittämistyön tavoitteet ja vaiheet

Kehittämistyön tavoitteena oli saattaa Cetus Espoon toiminta vastaamaan tietoturva-asetuksen vaatimuksia. Pää tavoitteena oli luoda tietoturvastrategia sekä tietoturvaa arvioiva dokumentti tietotilinpäätös ja saattaa tietoturvallinen toiminta osaksi arkipäivän toimintoja.

Työelämän kehittämistyö valittiin syksyllä 2016, kun tiedossa oli tietoturva-asetuksen voimaantuloaikataulu. Työelämän kehittämistyö voidaan jakaa seitsemään vaiheeseen, jotka on esitelty kuviossa 1. 1. Alkutilanne ja sen kartoittaminen, 2. Tarvittavien toimenpiteiden valinta, 3. Toimenpiteiden toteuttaminen, 4. Työelämän haastattelut, 5. Lisätoimenpiteiden toteuttaminen, 6. Yhteistyötahojen osallistuminen ja 7. Tietotilinpäätöksen ja tietoturvastrategian valmistuminen.

Kuvio 1. Kehittämistyönvaiheet

Alkutilanteen kartoitus tapahtui jo keväällä 2017. Kartoituksessa käytiin tarkoin läpi, millaisia henkilötietoja seuran toiminnan toteuttamiseen kerätään sekä kuka tiedon antaa ja miten. Lisäksi selvitettiin mihin tietoa luovutetaan ja milloin tieto poistetaan sekä missä seuralle annettu tieto säilytetään ja kuka pääsee tietoon käsiksi.

Alkukartoituksen perusteella tarvittavia toimenpiteitä oli useita. Tarvittiin laaja-alainen dokumentointi siitä, miten henkilötietoä käsitellään, kuka tietoa käsittelee ja miksi tietoa käsitellään. Tätä varten tietoa piti analysoida eli pohtia millainen tieto olisi välttämätöntä. Kun tarkka määritelmä kerättävistä henkilötiedoista oli kirjattu, päätettiin, mitä muutoksia tarvitsi toteuttaa tietoteknisesti. Teknisellä toteutuksella varmistettaisiin, että vain tarpeellista

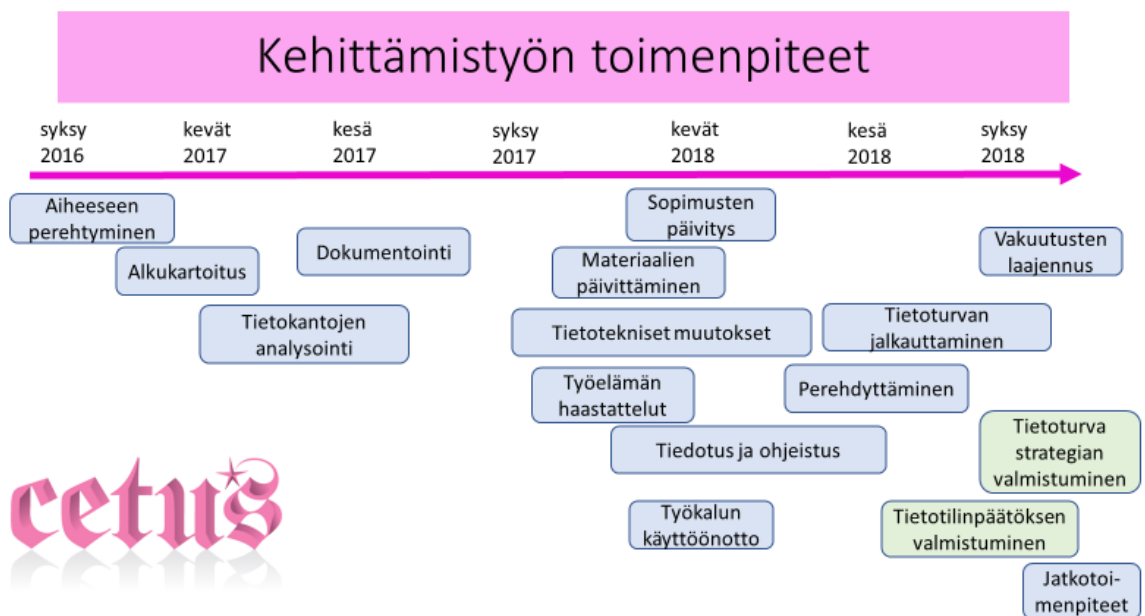
tietoa kerätään, tiedon luovuttaja tietää oikeuksistaan ja tietoa voitaisiin poistaa tarvittaessa. Tämän jälkeen tarvittiin seikkaperäinen ohjeistus tiedon käsittelijöille sekä perehdytys koko henkilöstölle. Työn lopputuloksena oli tietoturvastrategia sekä tietotilinpäättöstä vastaava dokumentaatio. Cetus Espoon tietoturvastrategia 2018-2020 ja tietotilinpäättös ovat tämän työn liitteinä.

Kehittämistehtävän kolmas vaihe oli toteutettavien toimenpiteiden käytännön toteuttaminen, jota on kuvattu luvussa kahdeksan. Kun toimenpiteitä oli toteutettu ja laitettu osittain käytäntöön, neljäntenä vaiheena käytiin toteutettuja toimenpiteitä läpi Cetus Espoon hallituksen jäsenenä olevan juristin, seuran puheenjohtajan, valmennuspäällikön sekä toiminnanjohtajan kanssa. He muodostivat tietoturvaa kehittävän työryhmän. Työryhmä pohti, miten ensimmäistä versiota kehitettäisiin eteenpäin vastaamaan entistä paremmin myös kilpaurheilun tarpeita. Kehittämistyön viides vaihe rakentui aikaisemmissa vaiheissa esille tulleiden tarpeiden työstämisestä vastaamaan entistä paremmin tietoturva-asetuksen vaatimuksia. Vaiheessa viisi tehtiin myös päätös ulkopuolisen työkalun käyttöön ottamisesta.

Vaiheessa kuusi toiminnanjohtaja oli yhteydessä yhteistyötahoihin ja aloitti sopimusmuutosten työstämisen. Vaihe seitsemän oli kokonaisuutena valmistuminen, sekä materiaalin tarkastaminen vaiheessa neljä mukana olevien henkilöiden toimesta. Materiaalin ensimmäinen versio, tietotilinpäättös, sisällytettiin mukaan Cetus Espoon toimintakertomukseen ja toimintasuunnitelmaan vuonna 2018. Materiaalien laajuuden pohjalta päätettiin vaiheessa seitsemän luoda Cetus Espoolle tietoturvastrategia. Tietoturvastrategia otettiin mukaan 2017-2018 toimintakauden toimintakertomukseen, seuran strategiatyöhön sekä 2018-2019 toimintasuunnitelmaan.

8 Tarvittavat toimenpiteet tietosuojastrategian luomiseen

Kehittämistyön vaiheiden sisältämät toimenpiteet on kuvattu aikajanaan sijoitettuna kuviossa 2. Toimenpiteiden kuvaus etenee asiakokonaisuuksia. Aiheeseen perehtymisen jälkeen ensimmäisenä toimenpiteenä oli tilannekartoituksen tekeminen eli Cetus Espoon kevään 2017 tietoturvan tilan analysointi. Tietoturvan tilan analysointi aloitettiin keväällä 2017, ja kesän 2017 aikana oli selvillä, mitkä asiat vaativat toimenpiteitä jo ennen tietoturva-asetuksen voimaan tuloa, ja mitkä asian voitiin kehittää paremmiksi pitkällä aikajännteellä. Pohdinnan alle tuli erityisesti, mitkä tiedot olisivat todella niitä, joita seuran toiminnassa mukana olevilta oli ehdotonta kerätä. Seuratoiminnassa helposti kerättiin myös turhaa tietoa, tai tietoa pantattiin vanhoissa mapeissa ja tiedostoissa koko seuran historian ajalta.

Kuvio 2. Kehittämistyön toimenpiteet

Kun seuran sisällä oli päätetty, mitkä tiedot ovat olennaisia, voitiin myös tiedolle tehdä vaikutusten arviointi. Koska seuralla ei ollut tarvetta kerätä arkaluontoista tai terveydellistä tietoa, olivat mahdollisen tietomurron vaikutuksen ja riskit alhaiset. Perusteet tietojen säilyttämiseen olisi oltava aina lailliset ja tarkoituksen mukaiset, joten turhaa tietoa ei tulisi kerätä. Isommaksi kysymykseksi nousi, pitkö rekisteröityvältä kysyä erillinen suostumus, jolloin Cetus Espoon tulisi saada ilmoittautumisjärjestelmään erillinen vahvistusmahdollisuus. Päädyimme kuitenkin siihen tulkintaan, että peruste tietojen säilyttämiseksi perustuisi asiakassuhteeseen. Tämä tarkoittaa sitä, että rekisterinpitäjän ja rekisteröidyn välillä on merkityksellinen ja asianmukainen suhde, kuten asiakkaana tai työntekijä oleminen (EU 2016/679, L119/9.).

Cetus Espoon toiminnan ollessa useassa toimipisteessä ja usein myös allastiloissa, tuli tietoturvaa katsoa liikkuvan toimijan tavoin. Tällöin oli jo alusta asti selvää, ettei tietoturvaa voinut miettiä vain yksittäisen toimiston tai tietokoneen turvan näkökulmasta. Näin ollen päätettiin, että tiedostot ja toiminta suunnattaisiin pilvipalveluihin, jotka voitaisiin suojata, ja joissa tiedostojen käyttöä voitaisiin rajata sekä epänormaali toiminta huomattaisiin. Cetus Espoon käytössä oleva Office 365 -palvelu tarjosi tähän SharePoint -toiminnon. Kevään ja kesän 2018 aikana Cetus Espoon tietokoneet käytiin läpi ja tiedostot siirrettiin pilvipalvelun alle. Samalla mahdollistettiin tiedon nopeampi jakaminen ja vanhan tiedon poistaminen. SharePointin käyttö ei ollut aina täysin mutkatonta, mutta hyötyihin nähden toi paljon joustoa ja vähensi turhaa sähköpostin käyttöä.

Urheiluseuratoiminnassa ohjaajien ja valmentajien vaihtuvuus on suurta, varsinkin osaaikatyötä tekevien suhteen. Cetus Espoolla on myös useita päätoimisia työntekijöitä ja tästä johtuen uusia työntekijöitä hakee töihin useita vuosittain. Jokaisen hakijan papereita tulee säilyttää valitusajan mukaan vuoden verran (Finlex 2000, 4.). Cetus Espoon SharePoint -palveluun tehtiinkin erillinen kansio henkilöstöasioiden alle, johon tallennettiin kaikki hakemukset kuukausittain, jolloin tietojen oikea-aikainen poistaminen olisi helppoa. Työtehtävän saaneiden hakemukset tulee säilyttää koko työuran ajan (Finlex 2000, 4.). Työhön valituille perustettiin oma kansio samaan palveluun. Näillä toimenpiteillä varmistettiin, että hakemuksia sisältävät sähköpostit voitiin poistaa ja siten estää henkilötietojen jääminen sähköpostitilille.

Tietoturva-asetuksen tullessa voimaan, oli seuran velvollisuus kertoa toiminnassa mukana olleille heidän henkilötietojensa tallentamisesta (EU 2016/679, L119/7.). Aikaisemmin toimintaan mukaan tuleville kohdennettu rekisteriseloste täydennettiin täyttämään asetuksen vaatimuksia ja nimettiin uudelleen tietosuojaselosteeksi. Alkuun harkittiin kuinka pakolliseksi tietojen luovuttamisen kuittaaminen aivan kaikessa toiminnassa olisi, sillä ilmoittautumisjärjestelmän toimittaja ei ollut saanut järjestelmäänsä vastaamaan Cetus Espoon toimivia muutoksia. Useamman kokouksen jälkeen toiminnanjohtaja, puheenjohtaja ja Cetus Espoon hallituksen jäsenenä toimivan lakimies päätyivät tulkintaan, jossa palvelun tuottamisen kannalta oli välttämätöntä tallentaa henkilötietoja. Näin päädyttiin malliin, jolla henkilö tietonsa luovuttaessaan samalla suostuu tietojensa tallentamiseen. Tietojen tallentamisen oikeudellinen peruste on asiakkuusperuste (EU 2016/679, L119/9.).

Cetus Espoon sopimusehdot päivitettiin tietoturva-asetuksen mukaisiksi. Kursseille ilmoittautuvat jäsenet vahvistivat ehdot aina ilmoittautumisen yhteydessä, joten toiminto jatkui

heillä kuten aikaisemminkin. Ilmoittautumisjärjestelmä on osa suurempaa toiminnanohjausjärjestelmää, jonka toimittajan kanssa pohdittiin järjestelmän kehittämistä. Valitettavasti suuria muutoksia ei kevään 2018 aikana saavutettu. Alihankkija toimitti rekisteriselostemallin verkkokaupan tueksi, mutta se ei vastannut Cetus Espoon tarpeita. Kotisivuilla oli yhteydenottolomake, jonka yhteyteen lisättiin seloste tietojen tallentumisesta. Kotisivutoimintoa tuottavan yrityksen kanssa määriteltiin yhteydenoton yhteystietojen säilyttämisajaksi yksi kuukausi. Tässä ajassa asia olisi varmasti käsitelty asiakaspalvelussa joko puhelimitse tai sähköpostitse.

8.1 Toimenpiteet alihankkijoiden toteuttamaan toimintaan

Toiminnanohjausjärjestelmän ja kotisivuja tuottavien alihankkijoiden lisäksi Cetus Espoon muiden alihankkijoiden kanssa käytiin läpi henkilötietojen hallinnointi. Puhelinjärjestelmiä ylläpitää Elisa Oyj, joka lähetti omasta puolestaan tiedotteen tietojen käsittelystä. Samoin työterveyshuollosta tuli yleispätevä tiedote henkilötietoja koskien. Kirjanpitoimisto, jonka kautta Cetus Espoo laskuttaa asiakkaita, ja perintätoimisto sekä Cetus Espoon käyttämä verkkokaupan maksujärjestelmän toimittaja lähettivät omat sopimusehtonsa tai muutokset ehdotuksiin. Lisäksi heidän kotisivuiltansa löytyvät kaikki tarvittavat tiedot heidän tietoturvastaan. Tietokoneiden ja tietojärjestelmien alihankkija lähetti selosteen lisäksi ohjeistuksen huhtikuussa 2018. Cetus Espoon kotisivujen ylläpitäjän kanssa aiheesta pidettiin palaveri ja dokumenteista tehtiin uusi pyyntö kesällä 2018. Tarvittavat dokumentit saatiin näiltä osin kuntoon.

Haasteena oli aikaisemman toiminnanohjausjärjestelmän tietokanta. Järjestelmässä oli noin 10 vuoden ajalta asiakas- ja työntekijätietoja päättyen vuoteen 2013. Järjestelmän ylläpitäjä oli jo muuttanut ulkomaille ja häntä oli useasti yritetty tavoittaa, jotta tiedot voitaisiin siirtää turvaan ja vanhimpia tietoja poistaa. Koska tietoja ei oltu enää tarvittu kuin satunnaisesti, jonkun aikaisemman työntekijän pyynnöstä, tarkentavia työuraan koskevia tietoja noudettaessa, annettiin tietokannan olla. Tietoa ei ollut tarkoitus käsitellä, joten niiden tilastointitarve voitaisiin arvioida myöhemmin.

Kun tammikuussa 2018 aloitettiin keskustelut kaikkien yhteistyötahojen kanssa, nosti seuran pitkäaikainen palkanlaskija esille, että tiukentuvat tietoturva-vaatimukset vaativat häntä kalliita ohjelmistovaihdoksia ja tämän takia hän jää eläkkeelle. Näin ollen kevään 2018 aikana Cetus Espoon palkanlaskenta kilpailutettiin uudelleen ja palkanlaskija vaihtui 1.5.2018. Palkanlaskenta ostettiin samalta yritykseltä kuin tilikirjanpitokin.

Huhtikuussa 2018 aloitettiin työntekijöiden henkilökorttien teko uuteen järjestelmään ja kesän 2018 aikana ajettiin alas vanhat henkilörekisterit. Työntekijöitä koskeva rekisteri rakennettiin ensisijaisesti salatulle palvelimelle. Seuran omassa käytössä olevat tiedostot niin palkkojen kehittymisestä, terveysprosentista sekä muista henkilöstöä koskevistä tilastoista tai tiedostoista tallennettiin seuran SharePoint -palveluun. Näillä toimilla poistettiin henkilötietoja yksittäisten tietokoneiden kovalevyiltä sekä muistitikuilta. Tiedot olivat nyt selkeästi rajatuilla käyttäjillä käytössä yhtenäisenä. Uuden palkanlaskennan myötä palkkakuitteja ei enää lähetetty sähköpostin salattuna liitteenä, vaan ne joko lähetettiin verkkopankkiin tai työntekijän erillisestä toiveesta paperikirjeitse kotiin.

Muutamaa vuotta aikaisemmin Cetus Espoo oli kilpailuttanut 22 tietokoneen sopimukset. Palvelu oli ostettu alihankkijalta, jolta toimitettiin leasing -tietokoneet, joihin sisältyi Office 365-paketit. Office 365-paketit sisälsivät muun muassa sähköpostitilit ja SharePoint -palvelun. Alihankkija huolehti tietokoneiden viruspäivityksistä, seuran käytössä olevista palomuureista sekä varmuuskopiointista. Kuukausittain pidettävissä palaverissa tarkastetaan, kuinka paljon yhteydenottoja on ollut tukipalveluun, milloin kunkin koneen varmuuskopiointi on suoritettu, ovatko päivitykset asentuneet tai onko kone antanut hälytyksiä. Toimenpiteillä pyritään tekemään kaikki mahdollinen, jotta voitaisiin estää tietoturvamurto seuran käyttämiin laitteisiin ja pilvipalveluihin. Lisäksi toiminnalla pyritään varmistamaan, että tietoturvamurron tapahtuessa, se huomataan mahdollisimman pian. Alihankkija vahvisti, että heillä on selkeä toimintamalli tällaisten tilanteiden varalle.

Alihankkija järjesti koulutusta tietoturva-asetusta koskien. Toiminnanjohtaja osallistuikin yhteen alihankkijan toteuttamaan tiedotustilaisuuteen. Cetus Espoon puheenjohtaja ja valmennuspäällikkö osallistuivat Espoon kaupungin järjestämään koulutusiltaan. Toiminnanjohtaja, puheenjohtaja ja valmennuspäällikkö kävivät yhdessä jälkikäteen illan antia läpi. Näin he pystyivät arvioimaan Cetus Espoon toimintamalleja.

8.2 Perehdytys, ohjeistukset ja viestintä

Cetus Espoolla oli vuosien saatossa rakentunut laaja perehdytysmateriaali, joka päivitettiin kevään 2018 aikana. Tietoturvan lisäksi päivitettävää löytyi muutakin. Aikaisempia ohjeistuksia muokattiin ja materiaaleja jatkojalostettiin. Viestinnän räätälöinti kuulijoille sopivaksi onnistuikin parhaiten, jos viestitään yksilölle tai pienelle ryhmälle ihmisiä (Juuti & Virtanen 2009, 152.). Tietoturva-asiaa käytiin elokuussa läpi kauden erilaisissa avajaistilaisuuksissa, jolloin kuulijoita oli muutama kymmenen kerrallaan. Tietoturvaa esiteltiin myös arkipäivän esimerkein, jolloin kuulijoiden oli helppo ymmärtää mitä heiltä toivottiin.

Pian ensimmäisten tietojen päivityttyä Cetus Espoon kotisivuille, asiakaspalveluun saapui asiakaspyyntö tietojen poistamiseen. Myös kilpaurheilun vanhemmat kyselivät kevään 2018 aikana, miten seura valmistautuu tietoturva-asetukseen. Keväällä 2018 tiedotettiin Cetus Espoon henkilöstöä tulevasta muutoksesta, jäsenille tehtiin tiedote kotisivuille ja kilpaurheiluun osallistuvien yhteyshenkilöille lähetettiin asiasta sähköpostitiedote. Esimiehet kävivät tietoturvaohjeistuksen tarkasti läpi päätoimisten työntekijöiden kanssa. Osa-aikatyöläisiä tiedotettiin tietoturvasta sähköisesti. Toiminnanjohtaja perehdytti puhelinpalvelussa toimivia sekä esimiehiä tietoturva-asetuksen vaatimuksista. Esimiesten tärkeyttä uuden asian sisäistämiseksi ei voi sivuuttaa. ”Esimies on jokaisen tärkein valmentaja ja mentori” (Alahuhta 2015, 158.).

Asiakaspalveluun, vuorovastaaville, ohjaajille ja uimahallin kassahenkilökunnalle tehtiin erilliset ohjeet, kuinka tietoa tulee käsitellä. Uuden kauden alkaessa elokuussa 2018, päätoimisten työntekijöiden henkilöstöpäivässä tietoturva käsiteltiin omana aiheenaan. Elokuussa 2018 järjestettiin myös erillinen valmentajien päivä, johon osallistuivat kaikki päätoimiset ja osa-aikaiset valmentajat. Tietoturvaa käsiteltiin valmentajien päivässä, samalla pohdittiin yhdessä erilaisia hyviä tapoja kommunikoida valmennusryhmäläisten ja valmentajan välillä. Uintikurssien osa-aikaisille ohjaajille pidettiin erillinen koulutustilaisuus, jossa yhtenä asiana oli tietoturva.

Jotta asiakkailta olisi mahdollisuus nähdä tietoturvaseloste, lisättiin selosteeseen johtava QR-koodi kaikkiin osallistujalistoihin. Näin uimahallin kassalla, ohjaajalla altaalla kuin valmentajalla leirillä olisi mahdollisuus vastata tietoturvasta kysyvälle vanhemmalle.

Elokuussa 2018 aloittaneet uudet työntekijät pääsivät heti mukaan tietoturva-asioiden osallistamaan jalkauttamiseen. Tiedossa oli, että uusia työntekijöitä tulisi perehdyttäväksi läpi toimintakauden. Hyvänä viestintänä pidetään, kun sanomaan on sisällytetty sekä tietoa että kokemuksellisia aineksia. Johtamisviestinnässä tulee pyrkiä olemaan samalla aaltopituudella (Juuti & Virtanen 2009, 152.). Näin ollen perehdytysmateriaalia kehitettiin kuvaamaan tyypillisiä tilanteita toiminnassa, eikä pitäytymään teoreettisena.

Cetus Espoon toiminta on monimuotoista ja seuran nimissä toimii paljon valmentajia ja vapaaehtoisia kokopäivätyösuhteessa olevien lisäksi. Viestinnällisiä haasteita oli ollut ennenkin, mutta nyt päätettiin, että henkilöiden nimiä tai muita tietoja sisältäviä viestejä tulisi lähettää vain seuran sähköpostitilien kautta. Näin voitiin varmistaa sähköpostitilien palomuurit ja viestien poistaminen aikamäärään jälkeen.

Valmennusryhmillä oli käytössä myös muita viestinnän malleja, jotka sisälsivät vähintään nimiä ja puhelinnumeroita. Cetus Espoolle perustettiin yksi lisäpuhelinnumero, jolla valmennuspäällikkö pystyi tarvittaessa puuttumaan WhatsApp-viestintään. Tavoitteena oli saada käsitys, millaiset asiat tarvitsivat viestintää. Osa ryhmistä käytti Nimenhuuto-palvelua sekä Google Docs-palvelua. Ensisijaisesti näillä viestittiin saman päivän harjoituksista. Päätettiin, että syksyille 2018 tehtäisiin selkeä tiedote, mitä on ehdottomasti viestittävä perinteisemmin sähköpostitse. Näin kukaan, joka ei halunnut numeroaan ryhmän viestilistalle, ei jäisi tärkeästä tiedosta ulkopuolelle.

Cetus Espoon sähköpostiin otettiin käyttöön erillinen sähköpostien salaus. Tämä oli erityisen tärkeässä roolissa, kun palkanlaskennassa olennaista tietoa siirrettiin huhtikuussa uudelle palkanlaskijalle. Salattuna siirrettiin esimerkiksi verokorttitietoja. Palkanlaskennan erillisen palvelimen käytön alkaessa, erillisen salauksen alaisten viestien lähettäminen väheni.

Koska siirtyminen täysin paperittomaan toimintaan veisi aikaa ja rahaa, sovittiin, miten halleilla olevia papereita käsiteltiin ja miten ne lopuksi tuhottiin. Tietoturva-asetuksen mukaisesti kaikki rekisterit tuli poistaa, kun tietoja ei enää tarvittu. Näin ollen henkilötietoja sisältävät nimilistat tuli myös tuhota asianmukaisesti määräajan jälkeen. Seuralla oli jo ennestään yhdellä uimahallilla paperisilppuri. Jotta toimistolle palaavien paperilistojen määrä ei kasvaisi ylen määrin, hankittiin syksyn 2018 myös kahteen muuhun uimahalliin pienet paperisilppurit.

8.3 Toimenpiteet kumppaneiden kanssa toteutettuun toimintaan

Cetus Espoon toiminnalle on ensi arvoisen tärkeää sujuva yhteistyö esimerkiksi uimahallien kassahenkilökunnan kanssa. Tällöin koko asiakkaan kohtaama palveluketju toimii tietoturvan edellyttämällä tavalla. Keväällä 2018 tehtiin Cetus Espoon kurssiohjaajille ja valmentajille ohjeistus, jota hyödynnettiin uimahallien yhteistyökumppaneiden ohjeistamisessa. Suomen Uimaliitolle luovutetaan vain kurssijäsenten tietoja lisenssiä varten ja tämä kerrotaan asiakkaille sopimusehdoissa. Kesällä 2018 pyydettiin erikseen Suomen Uimaliitolta tietosuojaselostetta sekä käsittelyn kuvausta. Sukeltajaliiton tietosuojaseloste oli löydettävissä sukelta.fi -sivulta. Kaikki Cetus Espoon kautta jäseniksi ilmoitetut olivat nimenomaan valinneet Sukeltajanliiton jäsenyyden ostamisen samalla, ja heille tiedotettiin asiasta oston yhteydessä.

Tietoturva-asetus on huomioitu myös Cetus Espoon sopimuskumppaneiden kesken. Vali-

tettavaa oli, että Espoon kaupungille tuotetun esi- ja alakoulujen uimaopetuksen sopimukseen tarvittavat tarkennukset tuotiin esille vasta toukokuussa, asetuksen jo tultua voimaan. Sopimuksessa otettiin aluksi kantaa Cetus Espoon vastuuseen ja Espoon kaupungin mahdollisuuteen periä mahdollisia sakkoja Cetus Espoolta. Tähän Cetus Espoo teki kirjallisen vastineen, haluten pitää sopimusehdot vastuiden osalta alkuperäisen sopimuksen mukaisena. Näin sovittiin.

Sopimusta päivitettiin myös oppilaita koskevien tietojen osalta. Sopimuksen liitteeksi kirjoitettiin käsittelytoimien kuvaus, eli tarkka kuvaus niistä asioista, joita tietoturva-asetus vaatii, mm. miten oppilaslistoja käsitellään, mistä tiedot saadaan ja miten tiedot tuhoetaan. Ongelmaksi nousi Cetus Espoon konsultoiman juristin esille tuoma näkemys siitä, kuka on rekisterin pitäjä ja kuka käsittelijä. Rekisterin pitäjä on vastuussa rekisteristä, ja siksi pitäjän tulee tietää kaikista pienistäkin muutoksista rekisterin käsittelijöissä tai käsittelyssä. Rekisterin pitäjä voi myös määritellä käsittelyn (EU 2016/679, L119/16.).

Cetus Espoo kokee, että on itse rekisterin pitäjä, koska Cetus Espoolle oppilastiedot luovuttavat koulut. Jos Cetus Espoo katsotaan rekisterin pitäjäksi, tämä selventäisi ja helpotaisi toimintaa huomattavasti. Päätöstä, miten asia katsotaan olevan, ei saatu kesän 2018 aikana. Kokonaisuudessaan tilannetta haastoi se tosiasia, että Cetus Espoon palkkaamana toimii Espoossa seitsemän koululaisten uimaopettajaa ja Espoon kaupungin palkkaamana kolme. He tekevät yhteisesti työtä Espoonlahden ja Leppävaaran uimahalleissa, jolloin Cetus Espoon tuli kirjata toimintamalli myös Espoon kaupungin työntekijöiden puolesta ilman yhteistä tapaamista. Tämän haasteen takia sovittiin Espoon kaupungin liikuntatoimen kanssa, että Cetus Espoo ottaa suuremman vastuun Espoonlahden uimahallin opetuksesta ja siirtää yhden Leppävaaran uimahallissa toimivan opettajan Espoonlahden uimahallille. Liikuntatoimi ottaa suuremman vastuu Leppävaaran uimahallissa tapahtuvasta uimaopetuksesta.

Sopimuskeskusteluiden yhteydessä esiin nousi tarve Cetus Espoon vakuutusten kokonaisvaltaiselle tarkastelulle ja päivittämiselle. Lakisääteiset vakuutukset olivat kunnossa, joten arvioitavaksi jäi kybervakuutuksen tarve sekä yhteistyösopimuksissa vaaditun vastuuvakuutuksen laajentaminen koskettamaan kaikkia seuran toimintoja. Cetus Espoolta oli ennestään olemassa toiminnan vastuuvakuutus hallituksen ja toiminnanjohtajan päätöksille ja arvonnäköalaveron alaisille tukitoimille, koululaisten uinninopetukselle ja uinninvalvonnalle.

Toiminnanjohtaja kilpailutti vastuuvakuutuksen Cetus Espoon toiminnalle siten, että siinä oli eritelty kilpaurheilutoiminta, jäsenistölle järjestettävä kurssitoiminta sekä Espoon kaupungin yhteistyötoiminta erillisiksi osioiksi. Toiminnan vastuuvakuutukset tulivat voimaan elokuussa 2018.

Kybervakuutuksen sopimusehdoista selvisi, että vakuutus kattaisi tietomurron kohteeksi joutuneiden laitteiden palauttamisen toimintakykyiseksi sekä menetykset siltä ajalta, kun laitteet eivät ole käytettävissä. Rahallista hyvitystä olisi saatavissa imagollisesta arvomenetyksestä sekä toiminnan keskeytymisestä. Tietoturvaan liittyviä sakkoja vakuutus ei korvaisi. Seuratoiminnan luonteen ja tietojen riskiarvion pohjalta päätettiin, ettei kybervakuutusta tarvita. Tilanne arvioitaisiin uudelleen vuosittain.

8.4 Dokumentaatiotyökalun käyttöönotto

Tietoturva-asetuksen vaatimia asioita toteutettaessa ja dokumentoidessa todellinen työ määrä alkoi näkyä. Kävi selväksi, että vaadittavaa kirjallista materiaalia oli todella paljon. Cetus Espoon toiminnanjohtaja kävi yhdessä puheenjohtajan kanssa läpi tietoturvallisuuden kokonaisuutta ja tietojärjestelmää toteuttavan alihankkijan tarjoaman työkalun mahdollisuuksia. Työkalu tarjosi valmiita dokumenttipohjia ja toimi tietoturvadokumenttien kirjastona. Työkalussa oli alkuhaastattelun pohjalta tietoturvan vaatimuksen mukaiset osat alueet katettu sekä ohjeistettu. Näin varmistettiin, että mikään asia ei jäisi dokumentoimatta epähuomioissa. Toiminnanjohtaja ja puheenjohtaja päättivät verrata työkalua muihin markkinoille ilmestyneisiin vastaaviin työkaluihin.

Tarjolla oli useita tietoturva-asetuksen työkaluja, ja vertailu oli hankalaa. Mahdollisuuksia käytiin läpi toiminnanjohtajan, puheenjohtajan ja Cetus Espoon hallituksen jäsenenä olevan lakimiehen toimesta. Yhdessä he arvioivat, että työkalu kannattaisi ottaa väliaikaisesti, jolloin kaikki tarpeellinen tulisi ensimmäisen vuoden aikana dokumentoitua. Koska työkalut tarjosivat valmiita pohjia, oli niissä tietoturva-asetuksen kohdat kirjattu tarvittaessa valmiiksi ja tekstimuoto oli oikea. Tällä säästettäisiin huomattavasti toiminnanjohtajan työaikaa. Tietojärjestelmää toteuttavan alihankkijan tuote valittiin, vaikka se oli arvokkaampi, sillä se oli jo pidemmälle kehitetty ja se voitiin liittää suoraan Cetus Espoon omaan Office 365-palveluun, jolloin kaikki dokumentit olivat saman järjestelmän alla. Tästä työkalusta pystyi tallentamaan ja tulostamaan niin yksittäisiä dokumentteja kuin koko tietoturvan dokumenttikirjaston tietotilinpäätösmuotoisesti.

Toukokuussa kirjattiin yli 30 dokumenttia järjestelmään. Tämän lisäksi järjestelmä toivoi vielä muutamia muita dokumentteja, joihin ei ollut valmiita pohjia. Näitä täydennettiin kesän 2018 aikana. Lisäksi dokumenttikirjastoon lisättiin Cetus Espoon alihankkijoiden tietoturvaselosteet ja käsittelyn hallintadokumentit.

8.5 Tietoturvastrategian syntyminen

Tietoturvaan liittyvien dokumenttien, ohjeistusten ja koulutusten kautta nousi tarve selkeyttää, mitä tavoiteltiin ja millaisella aikajänteellä muutoksia toteutettaisiin. Näitä asioita kirjattiin erilaisiin dokumentteihin. Jotta kokonaiskuva olisi selkeä ja esiteltävissä, syntyi luonnosta tietoturvastrategia 2018-2020, joka kertoi tiivistetysti tavoitteet ja toimenpiteet. Tietoturvastrategian avulla selkeytettiin toimintaa ja tietoturva-asiat otettiin osaksi vuosittaista toiminnan suunnittelua.

Tietoturvastrategian avulla vastualueet selkeytyivät ja ne oli helppo nimetä. Vastuualueiden tunnistamisen jälkeen niiden parissa tehtiin tarvittavia toimenpiteitä. Strategia varmistti, että tietoturvaa koskien tehtiin päätöksiä vuosittain. Strategia mukaisesti kehitystä tapahtuisi alkuprojektin jälkeenkin.

8.6 Tietoturvan kannalta olennaiset jatkotoimenpiteet

Tietoturva-asetuksen hengen mukaisesti turvallisuutta tulee arvioida jatkuvasti ja se tulee huomioida kaikessa toiminnassa, jossa henkilötietoja käsitellään. Cetus Espoon toimesta määriteltiin ne tahot, joiden kanssa Cetus Espoo tekee yhteistyötä siten, että kolmannella taholla on mahdollisuus nähdä henkilötietoja. Näiden tahojen kanssa käydään vuosittain tai puolivuositain palaverit ja allekirjoitetaan sopimukset, joissa on sovittu, miten henkilötietoja käsitellään. Sopimusten ensimmäinen versio otettiin käyttöön syksyllä 2018 ja näitä tulee jatkokehittää kokemusten mukaan. Tämä koskee esimerkiksi uimahallien kassan toimintaa, sillä heillä on kurssien osallistujalistat, joiden pohjalta kurssilainen pääsee seuran kustantamana uimahalliin.

Kesällä 2018 testattiin ensimmäisen kerran iPad-laitetta kesäuimakouluissa ja kesäleireillä. Testiä jatkettiin yhdessä uimahallissa koko syksyn 2018. Testin pohjalta päätetään, otetaanko laitteet laajemmin käyttöön kaikkiin seuran uimahalleilla tapahtuviin toimintoihin. Testin tavoitteena oli selvittää kurssiryhmien ohjaajien ja kilparyhmien valmentajien mahdollisuutta hyödyntää sähköistä laitetta nimilistojen sijaan. Aikaisemmin paperille tulostetuissa nimilistoissa on ollut paitsi osallistujien nimi, myös syntymäaika ja puhelinnumero-tietoja. Lisäksi tietoihin on kirjattu uintitaitoja koskevia havaintoja. Nämä tiedot katsotaan

henkilötiedoiksi ja kuuluvat tietosuoja-asetuksen piiriin. Altaassa toimiva ohjaaja joutuu jättämään tietoja sisältävän luettelon altaan reunalle, jolloin ulkopuolisilla on mahdollisuus nähdä ne. Sähköisellä laitteella ne ovat kuitenkin salasanan takana. Tämä vaatii seuralta rahallista panosta, ohjelmistohankintoja sekä henkilöstön jatkokoulutusta.

Cetus Espoo ry tekee tiivistä yhteistyötä mm. Espoon kaupungin liikuntatoimen kanssa. Yhteistyössä järjestetään esimerkiksi iltapäiväkerhotoimintaa, loma-ajan toimintaa ja matkankynnyksen aikuisten alkeisuintikursseja. Espoon kaupungin kanssa on toimintojen järjestämistä koskien tehty erilliset sopimukset, joissa jatkossa huomioidaan tietosuoja-asetuksen vaatimuksia. Tämän johdosta kaikki sopimukset uusitaan ja niissä määritellään, kuka on rekisterinpitäjä ja kuka käsittelijä. Samalla Espoon kaupunki vaatii yhteistyökumppaneiltaan asetuksen mukaista toimintaa ja toiminnan kirjallista määrittelyä.

Ostopalveluna tuotetun alakoulujen uinninopetuksen sopimusten uusiminen jatkuu syksyllä 2018. Tässä asiassa Cetus Espoon konsultoiman lakimiehen näkemys eroaa liikuntatoimen sopimusehdotuksesta. Rekisterinpitäjän ja käsittelijän rooleissa on erimielisyyttä, joka vaikuttaa suuresti kenen vastuulla asiat ovat, ja tätä kautta toiminnan määrittelyyn.

Cetus Espoo ostaa toiminnanohjausjärjestelmäpalvelua ulkopuoliselta toimittajalta. Alihankkijan tuottamaa toiminnanohjausjärjestelmää on kehitetty tietosuoja-asetusta huomioiden. Jatkokehittämistä kuitenkin tarvitaan. Kehittämiskohteita ovat muun muassa henkilötietojen poistaminen henkilön pyynnöstä. Tällä hetkellä poisto pyydetään järjestelmää ylläpitävästä tuesta ja toiminnan automatisoimista kehitetään pyyntöjen yleistyessä. Toinen kehitettävä kohta on tietojen muuttaminen numeraaliseen muotoon tilastointia varten. Esimerkiksi uimakoulussa käynneistä lapsista ei tarvitse vuosien takaisia tietoja järjestelmässä säilyttää, mutta uimakouluihin osallistuvien lukumäärä ja oppimistason seuranta on pitkällä tähtäimellä tarpeellista.

Vanhan toiminnanohjausjärjestelmän tietokanta tulisi arvioida uudelleen. Vanhat työteki-
jöitä koskevat tiedot tulisi siirtää salatululle palvelimelle niiltä osin, kun samat henkilöt ovat Cetus Espoossa edelleen töissä. Tulisi myös päättää, halutaanko jotakin asiaa tilastoida. Kun tämä tieto on tilastoitu, tulisi vanha tietokanta poistaa.

Urheiluseuran keräämien tietojen tarpeellisuutta ja säilyttämistä onkin arvioitu jo nyt, ja käytännön kautta sitä tulee arvioida vuosittain uudelleen. Erilaisia tietoja tarvitaan joko hetkellisesti tai pidempiaikaisesti ja säilyttämistä koskevat päätökset tulee kirjata ja saattaa käytännöiksi. Tämä voi olla haastavaa myös toteuttamisen kannalta. Esimerkiksi toiminnanohjausjärjestelmässä lapsen profiilissa voi olla urheiluleiriä koskien allergiatietoja,

joita tarvitaan vain leirin ajan. Kuitenkin itse lapsen tietoja tulisi säilyttää koko harrastus-
uran ajan. Cetus Espoon kurssitoimintaan osallistuu yli 10 000 uimaria vuosittain, joten
tietojen säilyttäminen vain sovitun aikamääreen verran tulisi automatisoida.

Sähköpostikäytänteiden luominen on noussut myös seuratoiminnassa esille. Sähköpos-
tien turvallisuus on pyritty takaamaan, mutta silti sähköpostitileihin on teoreettisesti mahdol-
lista murtautua. Sähköposteissa liikkuu paljon henkilötietoja ja erilaisia liitteitä, jotka sisäl-
tävät henkilötietoja. Toimintakauden 2018-2019 aikana Cetus Espoo linjaa sähköpostien
säilyttämistä koskevat käytännöt. Linjauksessa päätetään, kuinka kauan saapuneita ja lä-
hetettyjä viestejä saa säilyttää ja millaiset viestit poistetaan välittömästi.

Cetus Espoon käytännöt sähköisesti tietojen tallentamiseen vaatii jatkuvaa tarkastelua.
Urheiluseuran ryhmien välinen kommunikointi halutaan tehdä mahdollisimman helpoksi ja
kaikkia palvelevaksi. Esimerkiksi vanhempien tiedottaminen tulisi olla joustavaa. Samalla
kuitenkin kohdataan haasteita, jotka saavat nähdä ryhmässä olevien yhteystietoja. Cetus
Espoo punnitseekin vuosittain, mikä on paras mahdollinen kommunikointitapa niin ohjaa-
jien, valmentajien, ryhmien kuin huoltajienkin välisessä kommunikaatiossa sekä onko ky-
seinen järjestelmä riittävän turvallinen.

Cetus Espoon jäsenluettelo eli perinteinen jäsenrekisteri rakentuu toiminnanohjausjärjes-
telmän kautta toimintaa ilmoittautuneista kilpaurheilu-, kurssitoiminta- ja harrastajajäse-
nistä. Yhtenäistä jäsenrekisteriä on ylläpidetty excel-taulukossa, jota viikoittain päivitetään.
Jäsenluettelotoimintaa tulisi jatkokehittää, jotta luettelo on paitsi ajantasainen, myös mui-
den säädösten mukainen. Yhdistyslain 11 pykälän mukaan jäsenistä on pidettävä luette-
loa ja luetteloon tulee kirjata jäsenen nimi ja kotipaikka. Mikäli jäsen pyytää, tulee hänellä
olla mahdollisuus tutustua näihin tietoihin. Seura itse toki tarvitsee muitakin tietoja ja tä-
män hetkinen jäsenluettelo sisältää myös tarkemman osoitteen sekä mm. syntymäajan.
Luetteloa pyydetessä piilotetaan osa tiedoista. On kuitenkin tietoteknisesti mahdol-
lista tehdä luetteloja siten, että vain yhdistyslain mukaiset tiedot olisivat esimerkiksi eri vä-
lilehdellä ja näin helposti tulostettavissa ajantasaisena luettelona. Silloin ei olisi vaaraa,
että muita tietoja tulisi näkyviin.

Tietoturvasuhteet on kirjoitettu vuoden 2018-2019 toimintasuunnitelmaan ja tätä kautta
ne ovat osa seuratoiminnan suunnittelua myös jatkossa. Tietoturvaa tullaankin arvioimaan
vuosittain ja tämän jatkuvuuden takaa myös yhteistyökumppaneiden kanssa käytävät vuo-
sittaiset tai puolivuositteiset keskustelut. Tällä taataan, että teknologian kehittyessä ja uu-
sia seuratoimintamahdollisuuksia luotaessa, arvioidaan myös niihin liittyvää tietoturvaa.

Cetus Espoon perehdytysmateriaaleja sekä seurantoimintaan ohjaavia materiaaleja päivitetään vuosittain. Tietoturva-asioiden osuus materiaaleissa tulee kasvamaan käytännössä huomattujen tarpeiden mukaan. Tavoitteena onkin saada tietoturvallinen ajattelu osaksi arkipäivän toimintaa.

9 Tulokset

Kehittämistyön tavoitteena oli saattaa Cetus Espoon toiminta vastaamaan tietoturva-asetuksen vaatimuksia. Alustavan suunnitelman mukaisesti kirjattiin tietoturva-asetuksen vaatimia asioita listaksi keväällä 2017, niin toteutettavaksi kuin dokumentoitavaksi. Hyvissä ajoin keväällä 2017 aloitettiin suunnittelu, kuinka Cetus Espoossa valmistauduttaisiin tietosuoja-asetukseen. Kesällä 2017 tehtiin muun muassa tietotuojadokumentit kurssijäsenien ja kilpaurheilijoiden henkilötietojen käsittelystä. Näin seuralla olisi kaksi erillistä dokumenttia tietotilinpäätösmäisesti. Syksyn 2017 aikana kävi hyvinkin selväksi, etteivät dokumentit kattaisi kaikkia asetuksen vaatimia selvityksiä. Näin ollen luovuttiin tästä dokumentoinnin muodosta. Mitä enemmän asian kanssa tehtiin työtä, sitä selvemmäksi tuli, että dokumentteja, ohjeistuksia, käsittelynmäärittelyjä ja paljon muuta tuli saada samoihin kansiin ja tätä varten Cetus Espoolle hankittiin työkalu tietoturvan dokumentointia varten.

Tietoturva-asetuksen vaatimuksien mukainen dokumentointi saatiin valmiiksi kehittämistyön aikana. Samoin tiedottaminen, perehdyttäminen ja sopimukset saatiin päivitettyä. Tietojärjestelmiä uudistettiin mahdollisuuksien mukaan. Voidaankin todeta, että Cetus Espoon toiminta saatiin asetuksen mukaiselle tasolle, mutta asetuksen hengen mukaisesti sitä tulee myös jatkossa kehittää tekniikan kehittyessä. Asetus myös edellyttää jatkuvaa perehdytystä ja toiminnan tarkkailua, tapahtumien kirjausta sekä suunnitelmallisuutta. Näin ollen vaaditun tason ylläpito vaatii vuosittaista jatkotyötä.

Jotta tietoturva olisi arkipäivää, kerroimme arkipäivän esimerkkejä, milloin henkilötietoja oli esillä ja milloin ne olivat vaarassa näkyä ulkopuolisille. Näitä pieniä tarinoita käytiin läpi perehdytyksessä sekä yhteisissä tilaisuuksissa. Kaikilla työntekijöillä oli kokemus tilanteesta, jossa heillä on osallistujalista käsissään, joten heidän oli helppo samaistua ja muistaa kerrottu tarina, miten pyritään estämään ulkopuolisten mahdollisuus nähdä lista. Työntekijät miettivät myös, milloin he tietoa käsittelivät, ja mitä vaaroja voisi silloin olla ympärillä. Näin he loivat omia tilanteita ja pieniä tarinoita. Tällä tavoiteltiin merkitystä toimintamallille.

Päätavoitteena oli luoda Cetus Espoolle tietoturvastrategia. Tietoturva-asioita kehittäessä huomattiin, että Cetus Espoon henkilöstön voimin oli jo mietitty perehdytystä sekä miten tietoturva-asioita haluttiin jatkossa kehittää. Nämä olivat avainasiat tietoturvastrategiaan. Lopputuloksena alkusyksyllä 2018 kirjattiinkin Cetus Espoon ensimmäinen tietoturvastrategia osaksi uutta yleistä strategiaa vuosille 2018-2020. Cetus Espoon tietoturvastrategia on liitteenä 1.

Cetus Espoon tietoturvastrategian visio oli selvä. Tavoitteena on, että jokainen tunnistaa, ymmärtää ja toimii tietoturvallisella tavalla. Avainasioiksi valittiin järjestelmät, sisäiset prosessit ja toimitavat, henkilöstö sekä asiakkuudet. Järjestelmien tulee olla toimivia, Cetus Espoon tarpeiden mukaisia ja yhteensopivia. Sisäisten prosessien ja toimitapojen tulee olla yhtenäisiä, helppoja ja moderneja. Henkilöstön tulee tietää, osata, toteuttaa ja tunnistaa tietoturvallinen toimintatapa. Asiakkaiden osalta tavoitteena on, että he olisivat tyytyväisiä, luottaisivat Cetus Espoon toimintaan, tietäisivät oikeutensa ja löytäisivät tarvittavat tiedot helposti. Jotta yllä mainitut tavoitteet saavutettaisiin, valittiin niiden toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet, näitä toimenpiteitä kutsutaan menestystekijöiksi.

Järjestelmiä koskeviksi menestystekijöiksi nostettiin seuraavat viisi toimenpidettä. Toiminnanohjausjärjestelmää joko kehitetään tai vaihdetaan seuran toimintoja paremmin tukevaksi sekä helppokäyttöisemmäksi. Otetaan käyttöön järjestelmä, joka mahdollistaa ryhmien hallinnan päätelaitteelta papereiden sijaan. Ylläpidetään asiantuntijuutta päätelaitteisiin ja tietojärjestelmiin. Varaudutaan mahdollisiin ughiin. Selvitetään käytössä olevien järjestelmien yhteensopivuuden mahdollisuuksia. Sisäisten prosessien ja toimitapojen osalta valittiin seuraavat toimenpiteet. Analysoidaan vuosittain toimintaprosesseja ja sovitaan yhtenäiset toimintamallit perustehtäville. Rakennetaan selkeät ja helposti toteutettavat toimintamallit perustehtäville. Kehitetään sisäinen prosessi tietomurtojen varalle. Henkilöstöä koskien päätettiin seuraavat toimenpiteet. Sisällytetään tietoturvalliset käytännöt osaksi työntekijän kaikkea perehdytystä. Tiedotetaan tietoturvan hyödyistä ja luodaan henkilöstölle mahdollisuus vaikuttaa toimintatapoihin ja toimintakulttuuriin. Tietoturvallinen toiminta otetaan osaksi henkilötön kanssa käytyjä kausittaisia keskusteluita. Asiakkuuksia koskien sovittiin seuraavat menestystekijät. Cetus Espoon toimintaan osallistuville tarjotaan helposti löydettävissä tietoa seuran tietoturvakäytännöistä sekä omista oikeuksistaan. Asiakkaille rakennetaan luottamusta tiedottamalla seuran toimitavoista ja toimintakulttuurista. Asiakkaiden tyytyväisyyttä kasvatetaan huomioimalla heidän toiveensa sekä asiantuntevalla asiakaspalvelulla.

Muina tavoitteina oli tietoturvaa arvioivan dokumentin tietotilinpäätöksen tekeminen. Tietotilinpäätös on raportti tietoturvallisuuden tilasta ja tietoturvakäytänteistä. Se sisältää tiedon, miten organisaatiossa tietoturva on taattu, kenen vastuulla tietoturva-asiat ovat sekä vuosittaisen raportin muun muassa tietoturvamurroista ja tietojen siirtopyynnöistä. Tietotilinpäätöksestä selviää organisaation toimet tietoturva-asioissa. Tietotilinpäätös voidaan jatkossa vaatia esimerkiksi kilpailutusten yhteydessä. Cetus Espoon tietotilinpäätös on liitteenä 2.

Jo aikaisemmin kunnallisella puolella on ulkoistettu toimintoja urheiluseuroille. Cetus Espoo toteuttaa Espoossa alakoulujen uimaopetusta Espoon kaupungin ostamana. Espoon kaupunki on ulkoistanut myös uinninvalvonnan uimahalleissa. Molemmat sopimukset kilpailutetaan sopimuskausien mukaan, tällä hetkellä 3-5 vuoden välein. Espoon kaupungille on erityisen tärkeää, että sen sopimuskumppanit toimivat säädösten mukaisesti. Todennäköistä on, että seuraavassa kilpailutuskierröksessä tulee osoittaa tietoturva-asioiden olevan kunnossa esimerkiksi niin kutsutulla tietotilinpäätöksellä. Mikäli Cetus Espoo haluaa jatkaa alakoulujen uimaopetuksen toteuttajana, tulee seuran pystyä tuottamaan tietoturva-dokumentteja.

Tärkeänä kehittämistyön tavoitteena oli saattaa tietoturvallinen toiminta osaksi arkipäivän toimintoja. Tietoturvastrategia on osa Cetus Espoon strategiaa 2018-2020. Tietoturva-asiat on huomioitu toimintakertomuksessa sekä toimintasuunnitelmassa. Näin tietoturvan tilaa tulla jatkossa arvioimaan vuosittain. Tietoturvastrategiaan on kirjattu toimenpiteitä, jotka samalla hyödyttävät myös muuta Cetus Espoon toimintaa ja ovat helposti yhdistettävissä muihin strategisiin kehittämiskohteisiin, kuten toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen, iPad-laitteen käyttöönotto ja henkilöstön perehdys. Kehittämistyö onkin selkeyttänyt tietoturvan lisäksi viestintää.

10 Pohdinta

Tietoturva-asetukselle on tarvetta, mutta sen toteuttaminen järkevällä tavalla vaatii vuosien työn ja uskon muutosten tapahtuvat askel kerrallaan. Erittäin tärkeä on, että asia on noussut esille ja asetuksen myötä pohditaan, mikä olisi oikea tapa toimia. Asetus toimi mielestäni hyvänä keskusteluun pakottajana. Suomalainen urheiluseuratoiminta muuttuu kuten maailma sen ympärilläkin. Yksityisyyden määrittelemien sosiaalisen median ollessa valloillaan vaatii uusia tapoja nähdä asiat. Enää tietoa ei haeta kotisivuilta vaan päätöksiin vaikuttavat sosiaalisessa mediassa esille tulleet asiat. Samoin sosiaalisessa mediassa voidaan tapahtumia, olivatpa tapahtumat sitten positiivisia tai negatiivisia.

Cetus Espoon nykytilaa arvioidessa oli hienoa huomata, että moni asia oli hyvin, mutta toimintamallien saattaminen näkyväksi dokumentoimalla puuttui. Mielestäni paras asia asetuksessa on, että tietoturvaa tulee analysoida vuosittain uudelleen. Samalla viestinnän keinot ja viestinnän muodot käydään entistä perusteellisemmin läpi. Toiminnasta tulee asetuksen noudattamisen myötä suunnitelmallisempaa, kun asetuksen kohdat vaikuttavat myös muun muassa viestintä- ja markkinointisuunnitelmaan. On hyvä, että muutoksella on kokonaisvaltainen vaikutus, kuten Russell-Jones tuo esille, onnistuakseen muutoksen tulisi palvella organisaation pitkäjänteistä menestystä ja toimintakykyä (Russell-Jones 1995, 28).

Yhteistyökumppaneiden pyynnöstä Cetus Espoo on täydentänyt tietoturvaan liittyviä dokumentteja esimerkiksi liitteitä kausittain sovittujen iltapäiväkerhojen ja loma-aikojen toimintojen sopimukseen. Näissä liitteissä kerrotaan henkilötietojen käsittelymenettelyt. Tämä on tuonut lisätyötä muun työn oheen. Kaupunkien liikuntatoimetkaan eivät ole selvinneet ilman haasteita lakiviidakosta. Alakoulujen uimaopetuksen tilaaja on liikuntatoimi, mutta sopimuksesta vastaa hankinnoista vastaava osasto. Näin kaupunki takaa, että kaikki kilpailutukset ovat lainsäädännön mukaisia. Cetus Espoon ja Espoon kaupungin kanssa on edelleen neuvottelut kesken, kun hankintaosasto on lähettänyt tietoturva-asetuksen mukaan täydennetyn sopimuksen jo kahdesti muokattuna Cetus Espoolle. Hankintaosaston on pidettävä toiminta lain mukaisena, mutta sen toimijat eivät ole itse ostetut palvelun asiantuntijoita. Tilanteen haastavuuden olen esitellyt osiossa toteutetut toimenpiteet. Tällä hetkellä on haasteita yksilöidä ostopalvelua koskien asetuksen vaatimuksia.

Kokonaisuudessaan tietosuojalaisäännön ja -asetuksen vaatimusten ymmärtäminen ja sen kautta toiminnan muokkaaminen näiden mukaiseksi on ollut ja on edelleen haasteellista. Asetuksessa on maakohtaista liikkumavaraa ja Suomen osalta näihin ei tullut etukäteen päätöksiä. Esimerkiksi lasten tietojen luovutuksen osalta maakohtainen liikkumavara

on 13-16 vuotta (EU 2016/679, L119/37.). Etukäteisvalmisteluja varten teoria olikin puutteellista ja siksi mahdollisesti erilaisille tulkinnoille. Tietoturva-asetuksen yksityiskohtaisen määrittelyn odotetaan tapahtuvan oikeussaleissa. Tämä näkyi niin koulutuksissa kuin asetuksesta konsultoivien tahojen kommentoissa. Esimerkiksi digi- ja pilvipalveluita tuottava SC5-yritys kirjoitti blogissaan ”Tietosuojasetus on pitkä ja monimutkainen lakiteksti. Sen tulkintoja tullaan varmasti selvittämään jatkossa eri oikeusasteita myöten.” (Vuoremaa 2017)

Cetus Espoolla oli siinä mielessä myös onnea, että seuran hallitukseen kuului juristi, jonka päivätyössä tietosuojasetuksen tulkitseminen oli isossa roolissa. Cetus Espoon hallituksen puheenjohtaja taas kuului Paralympiakomitean hallitukseen ja tunsikin komitean toimintamallin tietosuojasiaan. Tulkintojen monimuotoisuus johti kuitenkin siihen, että myös he olivat useasta asiasta erimieltä. Tietoturva-asiassa myös Cetus Espoo tekee linjauksia nojaten liiton ja ulkopuolisen konsultin suosituksiin. Jatkuva kehittäminen onkin erityisen tärkeässä asemassa nyt ja vastaisuudessa. Uimaliitto on keväällä 2018 aikana kerännyt ohjeita ja linkkejä seuroille, kuinka valmistautua tietosuojasetuksen vaatimuksiin, mutta silti vielä kesällä 2018 liiton sivuilta on ollut äärimmäisen hankala löytää heidän omaa tietosuojaselostettansa.

Talouselämä -lehti kirjoitti 25.5.2018 kuinka tietoturva-asetus on aiheuttanut paniikkia monissa yrityksissä ja gdpr-konsultoinnin markkina on ylikuumentunut. Tämä on aiheuttanut sen, että neuvoja ovat antaneet monenlaiset tahot, myös sellaiset, joilla syvällistä osaamista ei ole. Ylireagointia on ollut monen tavoin. ”Harrastusseurat ovat harkinneet jäsentensä nimien poistamista tulostaulukoista, ja paljon muuta” (Talouselämä 2018). Kun selkeät ohjeistukset puuttuivat ennen asetuksen voimaan tuloa, oli valmistautuminen parhaan mahdollisen näkemyksen varassa. Tästä voitaisiin käyttää nimitystä valveutunut arvaus. Muutoksia tehdään jatkossa sitä mukaa, kun hyväksi nähtäviä käytäntöjä suositellaan viranomaisen toimesta.

Olen erittäin tyytyväinen, että matkan varrella hylkäsin alkuperäisen ajatuksen tehdä koko tietotilinpäätöksen itse. Lopputulemana päätimme hankkia työkalun, jolla varmistettaisiin laajemmin, että kaikkiin tietosuojasetuksen vaatimuksiin oli reagoitu. Kuitenkin useassa yksittäisen tilanteen tulkinnassa on edelleen epätietoisuutta. Tuntuu, että uimaseuramme ei ole ainoa, joka on hieman hämillään aiheesta. Lakimies Johannes Kuosmanen kirjoitti artikkelissaan seuraavasti.

”Suurin haaste tietosuojasetukseen liittyvän tietoähkyn keskellä on vaatimusten yksiselitteinen täyttäminen yksilöllisessä tilanteessa. Valitettavasti yksikään kirjoitus,

tämä mukaan lukien, ei tule antamaan tyhjentävää vastausta tai automaattista ratkaisua. Yksikään sovellus tai pilvipalvelu ei tule myöskään itsestään varmistamaan henkilötietoja käsittelevän yhteisön GDPR:n vaatimusten täyttämistä, vaikka niistä voikin olla valtava apu tietosuojastrategian toteuttamisessa.” (Kuosmanen 2017)

Yleinen uhkakuva suurista sakoista tuntui painavan kaikkia, jotka yrittivät saada oman seuransa tietoturva-asetuksen vaatimukset täytettyä. Myös Cetus Espoo sai erilaisia tarjouksia niin sähköisesti kuin puhelimitse konsultoinnista, työkaluista ja tietoturvatilinpäätöksen tekemisestä. Apua tarvittiin ja tietoa piti etsiä, mutta kuinka tarpeellinen tuo työkalua loppujen lopuksi olisi. Vaikeuksia oli päättää, millaista apua todella tarvittiin ja kuinka paljon siitä kannatti maksaa. Kaikilla tuntui olevan suosittelijoita ja kaikki vakuuttivat omaa myyntivalttiaan äärimmäisen tärkeäksi. Koska tukea muilta seuroilta tai liitoilta oli vaikea saada, sillä kenelläkään ei ollut aikaisempaa kokemusta aiheesta, tuli mielikuva, että näin olisi toimittava. Erilaisten yhteydenottojen myötä tuli itselleni vahva tunne rahastuksesta. Tämä nousi jälkikäteen myös otsikoihin, muun muassa Helsingin sanomat kirjoitti kesäkuussa 2018 aineesta. ”Tietosuoja-asetusta valvova viranomainen Reijo Aarnio moittii konsulttifirmoja harhaan johtamisesta ja rahastuksesta.” (Pulkinen 2018)

Tietosuoja-asetuksen jalkauttaminen tarkoittaa tietoturvallisen ajattelutavan juurruttamista arkipäivän elämään. Tähän tarvittiin tietoturvastrategiaa, jossa mietittiin Cetus Espoon toimintoja, toimintamalleja, perehdyttämistä ja asioiden katsomista uudella tavalla. Uudeksi tavaksi voitiin sanoa ajattelun muuttumista asiakkaan tarpeet näkeväksi eikä seuran tarve perusteiseksi.

Tärkeä kysymys onkin, onko aiemmin kerätyt tiedot todella niitä, mitkä ovat toiminnan toteuttamiseksi välttämättömiä? Kuinka paljon tietoa kysytään vain tilastollisista syistä. Tiedon keruu tulisi olla asiakkaalle helppoa ja ymmärrettävää. Asiakkaan on helppo ymmärtää, että haluamme tietää kurssille tulevan henkilön nimen, mutta onko sukupuolella merkitystä?

Euroopan unionissa ja näkyvästi myös Suomessa näkökulmana on ollut nimenomaan uhka ja sakot. Asiaa ei ole lähestytty ollenkaan asiakasnäkökulmasta ja lain tuomista mahdollisuuksista. Cetus Espoo hyödynsi perehdytyksessä tietosuoja-asetukseen positiivisia mielikuvia ja tuttuja tilanteita. Muutosjohtamisessa olikin erityisen tärkeää nostaa esille käytännön tilanteita, joihin ”Cetuslaiset” saivat ideoida itse ratkaisuja ja kehittää uusia toimintamalleja. Tämä kehitti myös itsenäni muutosjohtajana tämän päivän nuorille työntekijöille.

Jotta työntekijät näkisivät tietosuojan hyvänä asiana, eivätkä lisätyönä tai mahdollisena ongelmanluojana, tuli heidät ottaa mukaan miettimään, mitä hyvää asiasta voi seurata. Ensin käytiin läpi asetuksen perusajatus, jossa henkilö omistaa omat tietonsa. Näin ollen Cetus Espoon tulisi pitää hänen tietonsa hyvässä tallessa ja säilyttää henkilön luottamus meihin. Halusimme saada työntekijöille uusia ajatuksia ja tunteen siitä, että tämä on mahdollisuus kehittyä ja kehittää. Päätimme kokeilla iPad-laitteen käyttöä allastiloissa. Halusimme heidän kokeilevan jotain uutta, ja aikaisemmin oli tullut kysymys, miksi emme käyttäneet tietotekniikkaa altaalla. Uusi tekniikka voisi avata ovia monelle muullekin asialle kuin tietoturvalle toiminnalle. Työntekijöille haluttiin antaa mahdollisuus olla luovia ja käyttää omaa osaamistaan erilaisessa ympäristössä.

Muutosjohtamisessa pitää työntekijöillä olla mahdollisuus osallistua päätöksiin. Itse asetuksen osalta ei voinut valita noudattameko sitä vai emme tai millä tasolla näin teimme. Sen sijaan meillä oli vapaat kädet miettiä luovia ratkaisuja tietojen turvaamiseksi. Monet työntekijöistämme suhtautuvat urheiluun, liikuntaan ja toisten onnistumisten seuraamiseen intohimolla. Gary Hamelin kuusi potentiaalinen tasoa ovat intohimo, luovuus, aloitteellisuus, osaaminen, ahkeruus ja kuuliaisuus. (Hamel G. 2007, 251.). Koen, että onnistuimme herättämään Gary Hamelin esittämät työntekijän kaikki kuusi potentiaalinen tasoa.

Nykypäivänä tarvitaan enemmän johtajuutta kuin johtajaa, näin ollen oma kasvuni johtajana oli paremminkin johtajuuden ymmärtämistä. Muutosjohtajuus tarkoittaa työntekijöiden ottamista mukaan muutokseen jo suunnittelu vaiheesta asti, jolloin he pääsevät osaksi päätöksen tekoa.

Osa henkilöstöstä koki muutoksen erityisen vaativana ja epäröivät henkilötietojen käsittelyssä. Vastakohtana oli henkilöitä, jotka eivät alkuun juurikaan muuttaneet omaa toimintaansa lainkaan. Haasteena olikin saada yhtenäinen toimintalinja, jossa kaikki toimisivat samalla tavoin. Uudet asiat tuovat usein esiin hämmennystä ja muutosvastaisuutta. Siksi koimme erityisen tärkeänä viestiä muutoksen tavoitteista ja mahdollisuuksista.

Cetus Espoo on kehittyvä urheiluseura ja muiden urheiluseurojen tapaan se pyrkii hyviin tuloksiin. Muuttumisen ja kehittymisen kulttuuri on vahva, mikä auttoi muutoksen läpi viemisessä. Lin pääkohdat muutoksen viemiseksi läpi ovat, arvot ajavat visiota, johtajat asettavat tahdin ja esimerkin muille seurattavaksi, vanhan kulttuurin laajentaminen osaksi uutta, järjestelmä ja rakenne kannattelevat muutosta. (Li 2010, 245.). Tietoturvan osalta pystyimme toteuttamaan kaikkia Lin mainitsemia muutokseen tarvittavia pääkohtia. Strate-

gialla tavoitellaan kilpailullista etua. Strategian tehokkuus ja jalkauttaminen riippuvat organisaation strategisista kyvyistä, joita ovat paitsi strategisten tavoitteiden määrittely myös strategisten suunnitelmien luominen ja saattaminen käytäntöön strategisella johtamisella.

Nykyään urheiluseurat markkinoivat aktiivisesti itseään ja toimintaansa. Markkinoinnissa tarinat ja henkilökuvat ovat tärkeitä. Mukavaa tarinaa kerrotaankin eteenpäin mielellään myös urheilumenestyksestä. Leppänen (Leppänen 2012, 6.) korostaa, että hyvä tarina lupaa asiakkaalle jotain ja lupaus on pidettävä. Tällainen asia voi olla laadukas ajanviete. Hyvä tarina vetoaakin usein tunteisiin ja mielikuvitukseen. ”Tyylikkyydestä, urheilumenestyksestä, tai mukavuudesta on paras kertoa asiakkaille tarinan muodossa.” (Leppänen 2012, 6.). Tämä tuo haasteita henkilötietosuojalain kannalta. EU-tuomioistuimen päätöksessä katsottiin, että henkilötietojen julkaiseminen seuran verkkosivuilla oli henkilötietojen luovuttamista ennalta määrittelemättömälle vastaanottajaryhmälle (Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt 2017, 230.). Näin ollen seuran hyvän toiminnan markkinointi onnistuneilla suorituksella ei ole mahdollista ilman henkilön suostumusta. On ehkä ollut selvää, että yksittäisen henkilötarinan kuten olympiaedustajan esille nostaminen, on korrektaa tehdä yhteistyössä urheilijan kanssa. Nyt tulisi olla yhtä itsestään selvää, että kaikkien tulosten julkaiseminen ja uutisointi seuran urheilijoiden onnistumisista kilpailussa vaatii aina urheilijan suostumusta. (Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt 2017, 224, 231.)

Tarinan kerronta on vanha taito, jota hyödynnetään yhä enemmän nykypäivän markkinoinnissa, mutta myös harjoittelussa. Urheilijat käyttävät mielikuvaharjoitteluja, jossa suoritus käydään läpi mielessä. Tämä aktivoi samoja alueita aivoissa, kuin jos asian tekisi oikeasti. Nämä mielikuvituksen kautta koetut tunteet tarttuvat tarinan avulla. Tarina saa ihmisen samaistumaan. Tunteisiin vaikuttavat tarinat voivat myös muuttaa asenteita. Tarina on hyvä valinta, kun halutaan vakuuttaa ja halutaan henkilön muistavan asian (Rauhala & Vikström 2014, 52-53, 55.). Cetus Espoo haluaa, että se muistetaan onnistumisista ja urheilun ilosta. Cetus Espoolla on ollut tapana julkaista seuraennätyksiä ja kilpailumenestystuloksia kotisivuillaan. Jos saavutuksia ei ole ollut heti seuraavana arkipäivänä kotisivuilla luettavana, on siitä tullut asianomaisten toimesta palautetta seuralle. Kuitenkin tuloksissa näkyvä nimi on henkilötieto ja sen julkaisemiseen tulisi olla lupa. Jos lupaa julkaisuun ei ole erikseen kysytty, ja tietosuojalainsäädäntöä halutaan noudattaa sääntillisesti, joudutaan käyttämään jotakin anonymia ilmaista (Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt 2017, 215.). Cetus Espoon tulisi korvata nimi esimerkiksi ”Cetuksen uimari” -ilmaisulla. Todenäköisempää kuitenkin on, että kilpailujen yhteydessä tullaan pyytämään suostumukset tulosten julkaisemiselle myös julkisilla nettisivuilla. Kuinka pian tämä muuttuu normaaliksi käytännöksi jää nähtäväksi.

Nykypäivänä kuvat puhuttelevat suurta yleisöä ja visuaalinen viestintä näkyy kaikkialla. Kuvia ja videoita koskevat kuitenkin samat säännöt kuin muitakin henkilötietoja ja siksi myös tapahtumista ja kilpailuista otetuista kuvista tulee olla kaikkien tunnistettavien henkilöiden suostumus ennen julkaisua (Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt 2017, 217.). Itsekin painimme tällä hetkellä näiden kysymysten äärellä, miten kerromme menestyksestämme mielekkäällä tavalla, mutta samalla lain mukaisesti. Riittääkö lain noudattamiseen kilpailupaikalle tullessa lappu, jossa sanotaan, että menemällä kilpailupaikalle hyväksyt kuvaus- ja julkaisuluvan? Voiko tätä lupaa perua?

Cetus Espoon haaste on myös usean erillisen joukkueen sisäinen viestintä. Monissa muissakin urheiluseuroissa on käytäntö, jossa kukin joukkue tai ryhmä avaa itselleen oman ilmoittautumissivustonsa ulkopuolisen palveluntarjoajan avulla. Tällaisia ovat esimerkiksi nimenhuuto.com ja seuramappi.fi (Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt 2017, 225.). Osa Cetus Espoon joukkueista ja ryhmistä käyttää myös yllämainittuja ilmoittautumissivustoja. Tämä on koettu hyväksi työkaluksi valmentajille sekä osaltaan helpottaa myös vanhempien välistä viestintää. Haasteena onkin saada kaikille käyttäjille tieto, että suljetun ryhmän jäseniä koskee vaitiolovelvollisuus. Viime kädessä väärin käytöksen oikeudellinen vastuu on kuitenkin urheiluseuralla (Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt 2017, 228-229.). Kommunikoinnin haasteet ja mahdollisten väärinkäytösten ennakointi ei saisi nousta niin isoksi, että se häiritäisi itse seuratoimintaa.

Jotkut Cetus Espoon ryhmät ovat kommunikoineet WhatsApp-sovelluksen avulla. Toukuussa uutisoitiin laajemmin, kun EU:n alueella sovelluksen käyttäjä ikärajaksi muutettiin 16 vuotta (Helsingin Uutiset 2018). Vaikka tämä saattoi johtaa väärinkäyttöksiin iän määrittämisestä osalta, osa ryhmistä pystyi jatkamaan palvelun käyttämistä vanhempien suostumuksen lisäämisellä käyttäjätietoihin.

Meille on tärkeää, että uimarimme eli ”Cetuslaiset”, ja heidän tukijoukkonsa viestivät. Jos viestit arkipäivän lisäksi sisältävät onnistumisia ja tarinoita, muuttuu Cetus Espoo tarinan kertojasta tarinoiden tekijäksi. Olennaista onkin ne tarinat, joita asiakkaamme kertovat eteenpäin. Tärkeää on, että tarinoiden sankariksi nousevat asiakkaamme (Rauhala & Vikström 2014, 153.). Seuramaailmassa on vielä selkeämpää, että asiakkaamme ovat Cetus Espoo, eli asiakkaamme luovat meidät.

Tietolainsäädännön kiemurat vaativat tasapainoilua. Tuntuukin jopa ajanhengen mukaiselta, että aikaisemmin Cetus Espoon arvoihin kuului myös avoimuus, mutta 2017 – 2018 talvella tehdyn strategiatyön tuloksena arvoina ovat: ilo, innostus ja intohimo – kehittyvä ja

rohkea – yhdessä tekeminen – kunnioitus ja reilu peli. Cetus Espoo ry:n strategiakuva on esitelty kuvassa 1.

Kokonaisuudessaan tietoturvallinen ajattelu vaatii seuran toimintakulttuurin muutosta, jossa koko seuran niin jäsenten kuin seuratoimijoiden tulee olla mukana. Tietoturva-ajattelun tuominen joka päiväiseen toimintaan voidaan pitää kehityshankkeena. Yksittäisen henkilön sitoutuminen hankkeisiin on vahvempaa, kun jokainen saadaan näkemään oman työnsä merkitys tavoitteisiin pyrittäessä (Alahuhta 2015, 73.). Jos toteuttaisin kehittämistyön nyt uudelleen, ottaisin heti alkumetreiltä mukaan suunnitteluun enemmän työntekijöitä. Keskustelisin laajemmin heidän kanssaan, miten he arkipäivässä käsittelevät henkilötietoja. Tämä auttaisi yhteiseen päämäärään pyrkimisessä. Lisäksi osallistuttaisin useampia henkilöitä koulutustilaisuuksiin. Asia on niin iso ja mystinen, että epävarmuuden tunne vaikuttaa laajassa jäsenistössä ja työntekijäryhmässä hyvin monin tavoin. Jokainen kokee muutoksen omalla tavallaan ja tarvitsisin useamman henkilön, jolla on luottamus siihen, että toimimme oikein ja olemme tehneet riittävästi toimenpiteitä.

Kokonaisuutena kehittämistyö oli monipuolinen ja vaati minulta täysin uuteen asiaan perehtymistä. Työn laajuus ja henkilöstön epävarmuus asian suhteen yllättivät minut. Kehittämistyön ansiosta seuran toimintoja tarkasteltiin kriittisesti ja osaan toimintoja tehtiin välitömiä muutoksia. Tämän ansiosta työstä oli ennakoitua suurempaa hyötyä urheiluseuralle. Projekti eteni hyvin ja se sisälsi juuri ne toimenpiteet, joita tarvittiin nostamaan urheiluseuran toiminta ammattimaiselle tasolle. Urheilutoiminnan pelikenttä on jatkuvassa muutoksessa ja myös Cetus Espoon toiminta muuttuu sen mukana. Tämä kehittämistyö on alkusysäys tietoturvallisempaan toimintaan, mutta sitä tulee ylläpitää jatkossa yhtä vahvana. Tästä syystä tietoturvastrategian rooli on erityisen tärkeä Cetus Espoon toiminnan säilyttämisessä tietoturvallisena myös jatkossa.

Lähteet

Alahuhta M. 2015. Johtajuus kirkas suunta ja ihmisten voima. Docendo. Jyväskylä

Armstrong M. & Baron A. 2002. Strategic HRM. The key to improved business performance. Chartered Institute of Personnel and Development, CIPD House. London.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679.

Euroopan ihmisoikeussopimus. Luettavissa: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_FIN.pdf. Luettu: 24.11.2017.

Finlex 2000. 01.02.2000 331/36/2000 OM. Arkiston muodostussuunnitelma. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/data/normit/4416/arkmliit.pdf>. Luettu: 27.9.2018

Hamel G. & Breen B. 2007. The Future of Management. Harvard Business School Press. Boston, Massachusetts.

Helsingin Uutiset 2018. Huomio, lapsiperheet! Whatsappin ikäraajaksi tulee 16 vuotta. Luettavissa: <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/637449-huomio-lapsiperheet-whatsappin-ikarajaksi-tulee-16-vuotta>. Luettu: 27.7.2018

Hentilä S. 1992. Urheilu järjestyy ja politisoituu. Teoksessa Pyykkönen T. (toim.) Suomi uskoo urheiluun. Suomen urheilun ja liikunnan historia. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 131. Helsinki.

Ilmanen K. 1995. Kunnallinen liikuntatoimi 1919-1994. Teoksessa Juppi J., Klemola H., Ilmanen K. & Aunesluoma J. Liikuntaa kaikelle kansalle. Valtion, läänien ja kuntien liikuntahallinto 1919-1994. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 142. Tampere.

Juuti P. & Virtanen P. 2009. Organisaatiomuutos. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.

Kokkonen J. 2013. Liikuntaa hyvinvointivaltiossa. Suomalaisen liikuntakulttuurin lähihistoria. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.

Koski P. & Mäenpää P. Suomalaiset liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa 1986-2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:25.

Kuosmanen J. 30.9.2017. GDPR-vaatimusten täyttäminen kevyesti ja ymmärrettävästi. Luettavissa: <https://www.kevytjuridiikka.fi/blog/gdpr-vaatimusten-tayttaminen-kevyesti-ja-ymmarrettavasti>. Luettu: 27.7.2018

Käsikirja Euroopan tietosuojaoikeudesta 2014 Luettavissa: http://www.echr.coe.int/Documents/Handbook_data_protection_FIN.pdf. Luettu: 24.11.2017

Laine L. 1992B. Urheilu valtaa mielet. Teoksessa Pyykkönen T. (toim.) Suomi uskoo urheiluun. Suomen urheilun ja liikunnan historia. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 131. Helsinki.

Leppänen E. 2012. Markkinointi on tarinankerrontaa. Tarinan merkitys tuotteen mielikuvaan, valintaan ja suositusluokkuuteen. Klaava Media / Andalys Oy. Helsinki.

Li C. 2010. Open Leadership – How Social Technology Can Transform the Way You Lead. Jossey-Bass a Wiley Imprint. San Francisco, United States of America.

Oikeusministeriö 2017. Miten valmistautua EU:n tietosuoja-asetukseen. Luettavissa: https://tietosuoja.fi/artikkeli/-/asset_publisher/uusi-opas-auttaa-rekisterinpitajia-eu-n-tietosuoja-asetukseen-valmistautumisessa. Luettu: 24.11.2017

Pekkala J. & Heikala J. 2007. Liikunnan kansalaisliikkeen ”neljäs tie”? Näkökulmia yhteiskunnan ja liikunnan kansalaisitoiminnan tulevaisuuteen. SLU. Helsinki.

Pulkinen S. 24.6.2018. Helsingin sanomat. Konsultit ratsastivat EU:n tietosuoja-asetuksen uhkakuvilla – Tietosuojavaaluttetun mukaan jättimäisillä viranomaissanktioilla uhkailu oli täysin väärin. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005730671.html>. Luettu: 27.7.2018

Rauhala M. & Vikström T. 2014. Storytelling työkaluna – Vaikuta tarinoilla Bisneksessä. Talentum. Helsinki.

Rauste O. 2017. Lasten ja nuorten urheilun oikeussäännöt. Tietosanoma Oy. Helsinki.

Russell-Jones N. 1995. The Managing Change Pocketbooks Limited. Alresford. U.K.

Suomen Uimaliitto 2016. Uimaliitto 110 vuotta. Luettavissa: <https://www.uimaliitto.fi/110/>. Luettu 20.8.2018

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto 2018. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto. Luettavissa: http://www.suh.fi/toiminta/suh_ry. Luettu:20.8.2018

Talouselämä 2018. GDPR on saanut yritykset lähettämään läjäpäin turhia sähköposteja – Asiantuntijat ”ylireagoitu paniikki”. Luettavissa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/gdpr-on-saanut-yritykset-lahettamaan-lajapain-turhia-sahkoposteja-asiantuntijat-ylireagoitu-paniikki/495c8cd8-b9af-3954-b13e-888a9cef7060>. Luettu: 19.7.2018.

Tietosuojadirektiivi 95/46/EC. Luettavissa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995L0046&from=fi>. Luettu: 24.11.2017

Tietosuojavaltuutetun toimisto 2018. Automaattinen päätöksenteko ja profilointi. Luettavissa: <https://tietosuoja.fi/automaattinen-paatoksenteko-profilointi>. Luettu: 1.10.2018

Turpeinen S., Jaako J., Kankaanpää A. & Hakamäki M. 2011. Liikunta ja tasa-arvo 2011. Sukupuolten tasa-arvon nykytila ja muutokset Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:33. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vuorenmaa A-R. 2.1.2017. SC5 ennustaa tulevaa: GDPR ja palvelukehitys. Luettavissa: <https://sc5.io/posts/sc5-ennustaa-tulevaa-gdpr-ja-palvelukehitys/#gref>. Luettu: 27.7.2018

Yhdistyslaki. Luettavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>. Luettu: 6.8.2018

Åhman H. & Runola J. 2006. Strategia on kuollut? Eläköön tulevaisuus! Edita Prima Oy.

Liitteet

Liite 1. Cetus Espoo ry tietoturvastrategia 2018-2020 (salainen)

Liite 2. Cetus Espoo ry tietotilinpäättös 2018 (salainen)